

ज्ञानकोश

मासिक चालू घडामोडी (महाराष्ट्र राज्य)

MPSC, आणि सरळ सेवा भरतीसाठी
ZP, नगर पालिका, महानगरपालिका आणि
इतर स्पर्धा परीक्षांसाठी उपयुक्त

मुंबईतील आयकॉनिक डबल डेक बस
ऑक्टोबरमध्ये बंद होणार

महाराष्ट्राने सिल्हर
पोम्फ्रेटला राज्य मासे म्हणून घोषित केले

महाराष्ट्र 5 आंतरराष्ट्रीय ITI स्थापन करणार आहे
शिवाजी महाराजांचे वाघ नख भारतात परतले

औरंगाबादच्या सिद्धार्थ प्राणीसंग्रहालयातील
'अर्पिता' ने तीन बछड्यांना जन्म दिला

बुलेट ट्रेन प्रकल्पाचा ठाणे डेपो जपानच्या
शिकनसेन डेपोच्या मानकांवर बांधला जाणार आहे

श्याम हॉटेलचे डॉ. आंबेडकरांच्या स्मारकात रूपांतर होणार

महाराष्ट्र शासनाचे 'दिव्यांगांच्या दारी' अभियान सुरु

FDI आकर्षित करण्यात महाराष्ट्राचा प्रथम क्रमांक

महाराष्ट्र सरकार नमो 11 कलमी कार्यक्रम राबवणार आहे

महाराष्ट्रात स्क्रब टायफसचे रुग्ण आढळले आहेत

पुणे-मुंबई द्रुतगती मार्गावर बोरघाटावर आणखी
दोन बोगदे करण्यात येणार आहेत

पुणे नागरी मंडळाने सिंहगड किल्ला आणि शिवसृष्टी येथे
'सिश्रेचर वॉक' सुरु करण्याचा निर्णय घेतला

पेंच व्याघ्र प्रकल्पामध्ये गेको सरडे दिसले
सांगली रेल्वे स्थानक स्वच्छतेत अव्वल आहे

महाराष्ट्र मासिक चालू घडामोडी | सप्टेंबर 2023

हिंगलाज देवी मंदिर

- हिंगलाजवाडी, धाराशिव तालुक्यातील हिंगलाज देवी मंदिरात सतराव्या शतकातील शिवशंकराचे मंदिर असून या मंदिरातील शिवशंकराची मूर्ती गोलाकार फिरते.
- हे 1694 मध्ये बांधले गेले होते.
- भगवान शिवशंकराची गोलाकार फिरणारी मूर्ती दगडाची आहे.
- मंदिराच्या प्रवेशद्वारावर हनुमंताची मूर्ती उत्कृष्ट कारागिरीने कोरलेली आहे.

सुशीलादेवी साळुंके

- संस्थापक सुशीलादेवी यांचे कार्य आजच्या पिढीसाठी प्रेरणादायी आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- सुशीला देवी साळुंके या भारतीय शिक्षणतज्ज्ञ आणि सामाजिक कार्यकर्त्या होत्या.
- श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर संचलित रामकृष्ण परमहंस महाविद्यालय, उस्मानाबाद येथे संस्थेच्या माता सुशीलादेवी साळुंके यांची जयंती मोठ्या उत्साहात साजरी करण्यात आली.
- स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था स्थापन करण्यात माता सुशीलादेवी साळुंके यांचा मोठा वाटा आहे.

मराठा आरक्षणाचा शोध घेणारी समिती

- महाराष्ट्र शासनाने मराठा आरक्षणासाठी समिती स्थापन केली.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे म्हणाले की, त्यांच्या सरकारने एक पॅनेल तयार केले आहे जे मराठावाड्यातील मराठ्यांचा ओबीसी प्रवर्गात समावेश करून त्यांना कुणबी जातीचे प्रमाणपत्र कसे देता येईल याचा अहवाल सादर करेल.
- कुणबी हा एक सामान्य शब्द आहे, जो पश्चिम भारतातील पारंपारिक शेतकऱ्यांच्या जातींना लागू होतो. ते मुख्यत्वे महाराष्ट्र राज्यात आढळतात, परंतु मध्य प्रदेश, गुजरात, कर्नाटक, केरळ आणि गोवा या राज्यांमध्ये देखील आढळतात.

जुन्या इमारतींच्या पुनर्विकासाच्या प्रस्तावांना गती

- महाराष्ट्रातील जुन्या इमारतींच्या स्वयं-पुनर्विकासाला आता वेग येईल, कारण राज्य सरकारने अलीकडेच आपल्या अधिकाऱ्यांना असे प्रस्ताव तीन महिन्यांत मंजूर करण्याचे निर्देश दिले आहेत.
- महाराष्ट्र गृहनिर्माण विभागाने हा ठराव मंजूर केला .
- "एकदा हाऊसिंग सोसायट्यांनी बहुमताने ठराव मंजूर केला की, सक्षम प्राधिकारी जमीन मालक किंवा बिल्डरला स्व-विकासाची प्रक्रिया जलद करण्यासाठी नोटीस बजावेल" असे ठरावात म्हटले आहे.

आयुष्मान भव आरोग्य योजना

- तेर, महाराष्ट्र येथे आयुष्मान भव आरोग्य योजना सुरू झाली. ग्रामीण रुग्णालयाच्या सरपंच दीदी काळे यांच्या हस्ते शुभारंभ करण्यात आला.
- आयुष्मान भव योजना हा भारत सरकारने सप्टेंबर 2023 मध्ये सुरू केलेला एक नवीन आरोग्य सेवा कार्यक्रम आहे.

- सर्व भारतीय नागरिकांना प्रति कुटुंब प्रति वर्ष 5 लाख रुपयांपर्यंतचे आरोग्य विमा संरक्षण देण्याचे या कार्यक्रमाचे उद्दिष्ट आहे.

आंतरराष्ट्रीय गिधाड जनजागृती दिन:

आंतरराष्ट्रीय गिधाड जनजागृती दिन: महाराष्ट्रातील पहिले गिधाड संवर्धन आणि प्रजनन केंद्र पुण्याजवळ उभारले जाणार आहे.

- महाराष्ट्रात प्रथमच पुण्याजवळील पिंगोरी येथे गिधाड संवर्धन आणि प्रजनन केंद्र उभारण्यात येणार आहे.
- IVAD दरवर्षी सप्टेंबरच्या पहिल्या शनिवारी साजरा केला जातो.
- IVAD चे उद्दिष्ट गिधाडांच्या दुर्दशेबद्दल आणि त्यांना भेडसावणाऱ्या धोक्यांबद्दल जागरूकता निर्माण करणे आहे.
- आंतरराष्ट्रीय गिधाड जनजागृती दिन: दरवर्षी सप्टेंबर महिन्याच्या पहिल्या शनिवारी साजरा केला जातो.

उच्च शिक्षणासाठी 2023 च्या शिक्षकांना राष्ट्रीय पुरस्कार.

- इंडिया इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी बॉम्बेचे रात्र शिक्षक राघवन सुनोज हे उच्च शिक्षणासाठी 2023 च्या शिक्षकांना राष्ट्रीय पुरस्कार स्वीकारणार आहेत.
- शिक्षकांना राष्ट्रीय पुरस्कारासाठी 50,000 रुपये रोख पारितोषिक ,गुणवत्ता प्रमाणपत्र आणि रौप्य पदक आहे.
- पुरस्कार विजेत्यांना भारताच्या राष्ट्रपतींनी पुरस्कार सोहळ्यासाठी आमंत्रित केले आहे.

सोयाबीन पीक विमा

- सोयाबीन पीक विमा: सोयाबीन अॅडव्हान्सेससाठी आधीच्या 52 नंतर आणखी 21 मंडळे समाविष्ट करण्यात आली आहेत.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- 86 पैकी 73 मंडळांमध्ये सोयाबीन आगाऊ पीक विमा मंजूर झाला आहे.
- आता 86 पैकी 73 मंडळांमध्ये सोयाबीन पिकाचा आगाऊ पीक विमा काढण्याचा निर्णय घेण्यात आला असून उर्वरित 13 मंडळांचे सर्वेक्षण अद्याप सुरू आहे.
- सोयाबीन पीक विमा हा एक प्रकारचा पीक विमा आहे जो दुष्काळ, पूर, गारपीट आणि कीटक यांसारख्या नैसर्गिक आपत्तींमुळे पीक अपयशी झाल्यामुळे झालेल्या आर्थिक नुकसानीपासून शेतकऱ्यांना संरक्षण देतो

TEST SERIES

Marathi & English

जिल्हा परिषद (ZP)

भरती 2023

आरोग्य कर्मचारी पदांसाठी

10 Full Length Tests

मनोज जरांगे

• मनोज जरांगे पाटील यांचे उपोषण सुरूच आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- मराठा आंदोलक मनोज जरांगे पाटील यांचे उपोषण सुरूच आहे. त्यांच्या उपोषणाचा आज नववा दिवस आहे.
- आरक्षणाचा ठराव न झाल्याने आंदोलक आक्रमक झाले आहे.
- मराठा आरक्षणाचे पडसाद आजही राज्यभर उमटण्याची शक्यता आहे.
- म्हाडाच्या मुंबई मंडळाच्या 4082 घरांच्या सोडतीतील 3515 हून अधिक विजेत्यांना सोमवारी मुंबई मंडळाकडून ऑनलाइन वाटप करण्यात आले.

शिरोमणी अकाली दल

• शिरोमणी अकाली दल भारत आघाडीत सामील होणार; दिल्लीतील मोठा कार्यक्रम होणार.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- शिरोमणी अकाली दल इंडिया अलायन्समध्ये सामील होणार आहे. यासंदर्भातील बैठक राष्ट्रवादी काँग्रेसचे अध्यक्ष शरद पवार यांच्या दिल्लीतील निवासस्थानी होणार असून त्यात शिरोमणी अकाली दलाच्या भारत आघाडीतील प्रवेशावर शिक्कामोर्तब होणार आहे.
- शरद पवार हे भारतीय राजकारणी आहेत. ते राज्यसभेचे सदस्य आहेत.

डबल-डेक बसेस

• मुंबईतील आयकॉनिक डबल डेक बस ऑक्टोबरमध्ये बंद होणार आहेत.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- आयकॉनिक डबल-डेक बसेसचा 15 सप्टेंबर रोजी लिलाव होणार आहे.
- गेटवे ऑफ इंडिया आणि मरीन ड्राईव्हच्या आनंदाच्या राइडसाठी पर्यटकांची ओपन - डबल - डेकर देखील 15 ऑक्टोबरपर्यंत टप्प्याटप्प्याने बंद केले जातील.
- बेस्ट सध्या स्विच मोबिलिटीद्वारे निर्मित 16 वातानुकूलित ई-डबल-डेकर बसेस चालवत आहे.

महाराष्ट्रातील मुलांची पोषण स्थिती

- सर्वेक्षणानुसार, 63,000 हून अधिक मुले मध्यम आणि गंभीर अशक्तपणाने ग्रस्त आहेत,
- 8137 हून अधिक लड्डू होते,
- 7,800 हून अधिक मुले गंभीर तीव्र कुपोषणाने ग्रस्त आहेत (SAM)
- 1,000 पेक्षा जास्त गलगंड आणि
- 22,000 पेक्षा जास्त लोकांमध्ये अ जीवनसत्वाची कमतरता आहे.

पोषण अभियान

- हा केंद्र सरकारचा प्रमुख उपक्रम आहे.
- पोषण अभियान गर्भवती महिला, स्तनदा माता, किशोरवयीन मुली आणि सहा वर्षाखालील मुलांच्या पोषणविषयक गरजांवर सर्वसमावेशकपणे लक्ष केंद्रित करते.

तुम्हाला माहित आहे का?

- केंद्रीय महिला आणि बाल विकास मंत्रालय महिनाभर पोषण अभियान कार्यक्रमाचे निरीक्षण करत आहे - **6 वा राष्ट्रीय पोषण माह (राष्ट्रीय पोषण महिना)**

महाराष्ट्राने सिल्व्हर पोम्फ्रेटला राज्य मासे म्हणून घोषित केले

• महाराष्ट्र सरकारने 5 सप्टेंबर 2023 रोजी सिल्व्हर पोम्फ्रेट (उर्फ सारंगी किंवा पापलेट) हे राज्य मासे म्हणून घोषित केले.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- इंटरनॅशनल युनियन फॉर कॉन्झर्व्हेशन ऑफ नेचर (IUCN) नुसार, सिल्व्हर पोम्फ्रेटची लोकसंख्या कमी होत आहे.
- राज्य मासे म्हणून घोषित करण्याचा मुख्य उद्देश - प्रदेशात माशांची संख्या कमी होत असल्याने त्याचे संवर्धन करणे.
- सिल्व्हर पोम्फ्रेट प्रामुख्याने महाराष्ट्र आणि गुजरातच्या किनारी भागात आढळते.

महाराष्ट्रात 837 कोटी रुपयांचा सायबर सुरक्षा प्रकल्प राबविण्यात येणार आहे

- महाराष्ट्र सरकार 837 कोटी रुपयांचा सायबर सुरक्षा प्रकल्प राबविण्याचा निर्णय घेतला.
- उद्देश - सायबर गुन्ह्यांना आळा घालणे आणि राज्याला "सायबर सुरक्षित" राज्य बनवणे.

महाराष्ट्रातील पाटगाव

• केंद्रीय पर्यटन मंत्रालयाने आयोजित केलेल्या 'बेस्ट रुरल टुरिझम व्हिलेज' स्पर्धेत महाराष्ट्रातील हे एकमेव गाव आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- गाव पाच ग्रामपंचायतींमध्ये त्यांच्या मधाचे गाव पाटगाव' या उपक्रमाद्वारे शाश्वत विकासाचा पथदर्शी प्रकल्प राबवत आहे.
- शुद्ध आणि नैसर्गिक मधाचे उत्पादन, विक्री आणि पर्यटन याद्वारे स्थानिकांना स्वावलंबी आणि रोजगार मिळण्यास मदत झाली.

तुम्हाला माहित आहे का?

• मध उत्पादक व विक्रेत्यांसह महिलांना रोजगार देऊन पाटगाव व परिसरातील गावांना स्वावलंबी बनविण्यासाठी या ठिकाणी नाबार्डच्या सहकार्याने 'पाटगाव मधउत्पादक शेतकरी कंपनी' स्थापन करण्यात आली आहे.

महाराष्ट्र 5 आंतरराष्ट्रीय ITI स्थापन करणार आहे

- गोवंडी, छत्रपती संभाजीनगर, पुणे, नागपूर आणि नाशिक येथे त्याची स्थापना करण्यात येणार आहे.
- महाराष्ट्र सरकार 5 आंतरराष्ट्रीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था (ITIs) स्थापन करणार आहे.
- हे कुशल कामगारांची जागतिक मागणी पूर्ण करण्यास मदत करेल
- महाराष्ट्राच्या कौशल्य, रोजगार, उद्योजकता आणि नवोपक्रम मंत्रालयाने महाराष्ट्र इंटरनॅशनल नावाचे एक आंतरराष्ट्रीय प्लेसमेंट सेंटर स्थापन केले आहे.

महाराष्ट्र शासनाची 837 कोटी रुपयांच्या सायबर सुरक्षा प्रकल्पाला मंजूरी

- MH च्या सायबर सुरक्षा प्रकल्पाचे उद्दिष्ट सर्व आधुनिक तंत्रज्ञानाला एका छत्राखाली आणण्याचे आहे, ज्यामध्ये नियंत्रण आणि कमांड सेंटर, तंत्रज्ञान-सहाय्यित तपास, उत्कृष्टता केंद्र, संगणक आपत्कालीन प्रतिसाद दल, क्लाउड-आधारित डेटा सेंटर, सुरक्षा ऑपरेशन्स यांचा समावेश असेल. सरकारने एका निवेदनात म्हटले आहे.

सतीश वटे यांच्या अध्यक्षतेखालील नाग नदी प्रदूषण निवारण प्रकल्पासाठी 12 सदस्यीय पॅनेल

- महाराष्ट्र सरकारने पर्यावरणवाद्यांचे १२ सदस्यीय पॅनेल नियुक्त करण्याच्या निर्णयाला मान्यता दिली.
- NEERI चे माजी संचालक सतीश वटे यांच्या नेतृत्वाखाली नाग, पोरा आणि पिली नद्या प्रदूषण निवारण कार्यक्रमाचे निरीक्षण करण्यासाठी या समितीचे नेतृत्व केले आहे.
- 1,923.99 कोटी रुपयांचा नाग नदी प्रदूषण निर्मूलन प्रकल्प राबवण्यासाठी तज्ञांचे पॅनेल सूचना आणि मार्गदर्शन करेल.

तुम्हाला माहीत आहे का?

- या प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीसाठी सरकार जपान इंटरनॅशनल कोऑपरेशन एजन्सी (JICA) कडून कर्ज घेत आहे.
- नागपुरातील तिन्ही नद्यांच्या प्रदूषणावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी पर्यावरणाच्या दृष्टीकोनातून सल्ला व मार्गदर्शन हे तज्ञ पॅनेल मोफत काम करेल.

शिवाजी महाराजांचे वाघ नख भारतात परतले

- 1659 मध्ये विजापूर सल्तनतचा सेनापती अफझल खान याला मारण्यासाठी छत्रपती शिवाजी महाराजांनी वापरलेला वाघाच्या पंजेसारखा खंजीर युनाइटेड किंग्डम परत देईल.

तुम्हाला माहीत आहे का?

- शिवाजी जगदंबा तलवार आणि वाघनखे लंडनमध्ये आहेत.
- वाघनखे लंडनमधील व्हिक्टोरिया आणि अल्बर्ट संग्रहालयात ठेवण्यात आले आहेत.

विजयवाडा रेल्वे स्थानकाला IGBC चे प्रतिष्ठित प्लॅटिनम रेटिंग मिळाले आहे

- विजयवाडा रेल्वे स्थानकाला IGBC चे प्रतिष्ठित प्लॅटिनम रेटिंग मिळाले आहे
- अविश्वसनीय कामगिरीमध्ये, विजयवाडा रेल्वे स्टेशनला सप्टेंबरमध्ये IGBC (इंडियन ग्रीन बिल्डिंग कौन्सिल) द्वारे प्लॅटिनम रेटिंगसह प्रमाणित करण्यात आले.
- या वर्षी पुनःप्रमाणीकरण प्रक्रियेत, विजयवाडा रेल्वे स्थानकाने 2019 च्या गोल्ड स्टॅंडर्ड रेटिंगच्या तुलनेत जवळपास सर्व बाबींमध्ये त्याच्या सुविधांमध्ये चांगली कामगिरी केली आणि प्लॅटिनम मानक IGBC रेटिंग मिळवले.

औरंगाबादच्या सिद्धार्थ प्राणीसंग्रहालयातील 'अर्पिता' ने तीन बछड्यांना जन्म दिला

- औरंगाबादच्या सिद्धार्थ प्राणीसंग्रहालयातील 'अर्पिता' (पांढरी वाघीण) हिने तीन बछड्यांना जन्म दिला.
- औरंगाबाद महापालिकेच्या सिद्धार्थ प्राणीसंग्रहालयातील वीर आणि अर्पिता या वाघिणीच्या जोडीला तीन पिल्लांचा जन्म झाला आहे.
- महापालिकेच्या सिद्धार्थ प्राणी संग्रहालयातील अर्पिता या पांढऱ्या वाघिणीने तीन पांढऱ्या बछड्यांना जन्म दिला.
- अर्पिता वाघीण आणि बछड्याची प्राणिसंग्रहालयातील पशुवैद्यकाने तपासणी केली आहे.

पंढरपूर मंदिर कायदा धार्मिक अधिकारांवर परिणाम करत नाही

- पंढरपूर मंदिर कायद्याचा धार्मिक अधिकारांवर परिणाम होत नाही: महाराष्ट्र सरकारचे मुंबई उच्च न्यायालयात स्पष्टीकरण

- महाराष्ट्र सरकारने मुंबई उच्च न्यायालयाला सांगितले की सोलापुरातील विठ्ठल आणि रुक्मिणी मंदिरे सर्व धर्माच्या लोकांसाठी खुली आहेत आणि 1973 चा पंढरपूर मंदिर कायदा, भाविक किंवा यात्रेकरूंच्या हक्कांना बाधा आणत नाही किंवा कमी करत नाही परंतु सामान्य जनतेच्या हितासाठी हा कायदा आणला गेला आहे.
- पंढरपूर मंदिर कायदा, 1973 हा महाराष्ट्र विधानसभेचा एक कायदा आहे जो पंढरपूर मंदिरांचे उत्तम प्रशासन आणि व्यवस्थापन प्रदान करण्यासाठी लागू करण्यात आला होता.

मुंबई-अहमदाबाद बुलेट ट्रेन प्रकल्प

- नॅशनल हाय स्पीड रेल कॉर्पोरेशन लिमिटेड (NHSRCL) मुंबई-अहमदाबाद बुलेट ट्रेन प्रकल्प राबवत आहे.
- प्रकल्पाची जमीन महाराष्ट्रातील ठाणे, पालघर आणि मुंबई उपनगर या तीन जिल्ह्यांमध्ये विभागलेली आहे.
- 508 किमी लांबीचा मुंबई-अहमदाबाद बुलेट ट्रेन प्रकल्प हा पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांचा आवडता प्रकल्प आहे.
- केंद्र सरकार आणि सहभागी राज्य सरकारांचा संयुक्त उपक्रम राष्ट्रीय हाय स्पीड रेल कॉर्पोरेशन लिमिटेड (NHSRCL) हा प्रकल्प राबवत आहे

बुलेट ट्रेन प्रकल्पाचा ठाणे डेपो जपानच्या शिंकनसेन डेपोच्या मानकांवर बांधला जाणार आहे

- मुंबई-अहमदाबाद बुलेट ट्रेन प्रकल्पासाठी नियोजित तीन आगारांपैकी ठाणे आगार आहे.
- ठाणे आगाराची रचना जपानी शिंकनसेन आगाराच्या धर्तीवर केली जाणार आहे.
- जपानमधील बुलेट ट्रेन म्हणून ओळखली जाणारी शिंकनसेन ही हाय-स्पीड रेल्वे तंत्रज्ञान आणि सुरक्षा मानकांसाठी प्रसिद्ध आहे.

धनगरांची प्रलंबित कोट्याची मागणी

- धनगरांची प्रदीर्घ काळ प्रलंबित असलेली कोट्याची मागणी हा महाराष्ट्रातील एक गुंतागुंतीचा प्रश्न आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- 9% लोकसंख्येपर्यंत असलेले आणि 3.5% आरक्षण मिळवणाऱ्या धनगरांना ST प्रवर्गात समाविष्ट करण्याची मागणी केली जात आहे.
- अनुसूचित जमाती प्रवर्गातील आरक्षणासाठी हा समाज गेल्या अनेक दशकांपासून लढा देत आहे.

New Launch

Bilingual

⏪

⏩

Maharashtra

Test Mate

MPSC | Saral Seva |
Talathi & Others

600+ Total Tests

धनगर कोण आहेत?

- धनगर हा एक मेंढपाळ समुदाय आहे जो मुख्यतः पश्चिम महाराष्ट्र आणि मराठवाड्यात राहतो आणि महाराष्ट्राच्या अंदाजे 11.25 कोटी लोकसंख्येपैकी सुमारे एक कोटी (9%) आहे.

हवामान बदलाचा महाराष्ट्रावर होणारा परिणाम

- हवामान बदल: महाराष्ट्राचे कमाल तापमान, पाऊस, चक्रीवादळ सरासरीपेक्षा दीड पटीने वाढले आहे.
- हवामान बदलामुळे महाराष्ट्रातील तापमान नेहमीच्या 24 दिवसांपेक्षा जवळजवळ तिप्पट वाढले आहे आणि एकूण उन्हाळा-मान्सून (जून ते ऑगस्ट) हंगामात पाऊस आणि वारा यांसारख्या उष्णतेमुळे निर्माण होणाऱ्या सरासरी हवामान क्रियाकलापांच्या 1.5 पट वाढ झाली आहे.
- हंगामात दीर्घकालीन सरासरी तापमानाचे एकूण निर्गमन 0.8 अंश सेल्सिअस होते, म्हणजे जवळपास एक अंश जास्त (0.2 अंश कमी).

महाराष्ट्रामध्ये सायबर गुन्हांचा सामना करण्यासाठी ₹837 कोटींचा प्रकल्प

- महाराष्ट्र मंत्रिमंडळाने सायबर गुन्हांचा सामना करण्यासाठी ₹ 837 कोटींच्या प्रकल्पाला मंजूरी दिली आहे.
- सर्व आधुनिक तंत्रज्ञान एका छत्राखाली आणण्याचे या प्रकल्पाचे उद्दिष्ट आहे, ज्यामध्ये नियंत्रण आणि आज्ञा केंद्र, तंत्रज्ञान-सहाय्यित तपास, उत्कृष्टता केंद्र, संगणक आपत्कालीन प्रतिसाद दल, क्लाउड-आधारित डेटा सेंटर, सुरक्षा ऑपरेशन केंद्र यांचा समावेश असेल.
- राज्य मंत्रिमंडळाने घेतलेल्या निर्णयानुसार या प्रकल्पांतर्गत लोक 24x7 कॉल सेंटरवर त्यांच्या तक्रारी नोंदवू शकतात.

आंतरराष्ट्रीय साक्षरता दिवस 2023

- आंतरराष्ट्रीय साक्षरता दिनानिमित्त रोटरी क्लब उस्मानाबादच्या वतीने रोटरी नेत्र रूग्णालयात 2023-24 च्या 'राष्ट्र प्रचार पुरस्कार'चे वितरण करण्यात आले.
- 8 सप्टेंबर रोजी साजरा होत आहे.
- UNESCO ने नोव्हेंबर 1966 मध्ये, औपचारिकपणे 8 सप्टेंबर हा आंतरराष्ट्रीय साक्षरता दिवस म्हणून नियुक्त केला.
- ILD च्या पालनाचे उद्दिष्ट निरक्षरतेच्या विरोधात चालू असलेल्या प्रयत्नांना समर्थन देण्यासाठी लोकांचे मत मजबूत करणे आहे.
- आंतरराष्ट्रीय साक्षरता दिवस 2023 "संक्रमणात असलेल्या जगासाठी साक्षरतेला प्रोत्साहन देणे: शाश्वत आणि शांततापूर्ण समाजासाठी पाया तयार करणे" या थीमखाली साजरा केला जाईल.

मुंबईत राष्ट्रीय लोकअदालतीमध्ये 12000 पेक्षा जास्त प्रकरण निकालात काढल्या गेली

- मुंबईतील राष्ट्रीय लोकअदालतीला ₹722 कोटींचा पुरस्कार. 12,000 हून अधिक प्रकरणे निकालात काढली.
- राष्ट्रीय लोकअदालतीने येथे 12,000 हून अधिक प्रकरणांचा निपटारा करून ₹722 कोटी पेक्षा जास्त बक्षीस दिले आहेत.
- या प्रकरणांमध्ये कम्पाउंड करण्यायोग्य फौजदारी गुन्हे, चेक बाऊन्सिंग तसेच पेमेंट आणि सेटलमेंट कायद्यांतर्गत प्रकरणांचा समावेश आहे. एकूण ₹722,82,71,891 ची सेटलमेंट रक्कम 12,472 प्रकरणांमध्ये वितरीत करण्यात आली.

तुम्हाला माहीत आहे का?

- राष्ट्रीय लोकअदालत (NLA) हे राष्ट्रीय स्तरावरील विवादांचे सौहार्दपूर्ण तोडगा काढण्यासाठीचे मंच आहे.
- हे राष्ट्रीय विधी सेवा प्राधिकरण (NALSA) द्वारे राज्य विधी सेवा प्राधिकरणे (SLSAs) आणि जिल्हा विधी सेवा प्राधिकरणे (DLSAs) यांच्या सहकार्याने आयोजित केले आहे.

महाराष्ट्रात इलेक्ट्रिक वाहने (EVs)

- राज्यातील सर्व ईव्ही विक्रीपैकी 30% पुणे, पिंपरी चिंचवडमध्ये नोंदणीकृत आहे.
- पुणे आणि पिंपरी चिंचवडमध्ये आता राज्यातील नोंदणीकृत इलेक्ट्रिक वाहनांच्या (EVs) संख्येपैकी सुमारे 30% आहेत, रस्ते वाहतूक मंत्रालयाच्या आकडेवारीनुसार.
- याशिवाय, जुळे शहरांमध्ये सीएनजी वाहनांच्या नोंदणीमध्येही लक्षणीय वाढ दिसून आली आहे.
- राज्यात नोंदणी झालेल्या 3,22,225 ईव्हीपैकी सुमारे 95,000 एकट्या पुणे आणि पिंपरी चिंचवडमध्ये आहेत.

ठाण्याला 24 तास वीज देऊन सक्षम करा

- 4,500 कोटी रुपयांची योजना ठाणे शहराला 24 तास वीज देऊन सक्षम बनवणार आहे
- ठाणे जिल्ह्याला अखंडित आणि चोवीस तास वीजपुरवठा व्हावा यासाठी साडेचार हजार कोटी रुपयांच्या अर्थसंकल्पात वीज वितरण प्रणाली अद्ययावत करण्याची योजना आखण्यात आली आहे, असे केंद्रीय मंत्री कपिल पाटील यांनी सांगितले.
- या योजनेअंतर्गत ठाणे जिल्ह्यातील 850 गावांमध्ये वीज वितरणाचे जाळे मजबूत करण्यात येणार आहे.
- 1,200 कोटी रुपयांचे काम पहिल्या दोन वर्षात केले जाईल आणि उर्वरित पुढील पाच वर्षात पूर्ण केले जाईल.

आयआयटी कौन्सिलने संशोधन संस्था स्थापन करण्यासाठी अमेरिकन युनिव्हर्सिटीशी करार केला आहे

- 10 दशलक्ष डॉलर्सच्या सीड फंडासह, भारतातील सर्व उच्च शैक्षणिक संस्थांच्या वतीने IIT कौन्सिलने इंडो-यूएस ग्लोबल चॅलेंज इन्स्टिट्यूटची स्थापना करण्यासाठी असोसिएशन ऑफ अमेरिकन युनिव्हर्सिटीज (AAU) सोबत सामंजस्य करार केला आहे.
- या वर्षी जूनमध्ये पंतप्रधान मोदींच्या अमेरिका दौऱ्यादरम्यान संस्थेचा हेतू जाहीर करण्यात आला होता.
- ही संस्था काही "परिणामी" आर्थिक, पर्यावरणीय आणि तांत्रिक आव्हाने "दोन्ही देशांच्या सुरक्षा, समृद्धी आणि स्थिरतेवर परिणाम करू शकणाऱ्या" चे निराकरण करण्याचा प्रयत्न करेल.

NAAC ला मिळालेल्या कमी प्रतिसादाची शिक्षण विभागाने गंभीर दखल घेतली आहे

- राष्ट्रीय मूल्यांकन आणि मान्यता परिषद (NAAC) मधील सहभागाला महाराष्ट्रातील विद्यापीठांकडून मिळालेल्या कमी प्रतिसादामुळे राज्याच्या शिक्षण विभागाने त्याच्या अंमलबजावणीबाबत गंभीर विचार केला आहे.
- महाराष्ट्रातील उच्च आणि तंत्रशिक्षण संचालक शैलेंद्र देवळाणकर यांनी महाराष्ट्रातील विद्यापीठांना तीन स्मरणपत्रे पाठवली होती, ज्यांनी नॅक ग्रेडेशनला प्रतिसाद न देणाऱ्या महाविद्यालयांची आकडेवारी सादर केली होती, जी विद्यापीठांनीही सादर केली नव्हती.

NAAC बद्दल:

- राष्ट्रीय मूल्यांकन आणि मान्यता परिषद (NAAC) उच्च शैक्षणिक संस्था (HEI) जसे की महाविद्यालये, विद्यापीठे किंवा इतर मान्यताप्राप्त संस्थांचे मूल्यांकन आणि मान्यता संस्थेच्या 'गुणवत्तेची स्थिती' समजून घेण्यासाठी करते.
- NAAC शैक्षणिक प्रक्रिया आणि परिणाम, अभ्यासक्रम कव्हरेज, अध्यापन-शिकरण प्रक्रिया, विद्याशाखा, संशोधन, पायाभूत सुविधा, शिक्षण संसाधने, संस्था, प्रशासन, आर्थिक कल्याण आणि विद्यार्थी सेवा यांच्याशी संबंधित त्यांच्या कामगिरीच्या संदर्भात गुणवत्तेच्या मानकांशी सुसंगततेसाठी संस्थांचे मूल्यांकन करते

गिधाडांचे प्रजनन: 50 बंदिस्त गिधाडांना लवकरच जंगलात सोडण्यात येणार आहे.

- पुढील एका वर्षात महाराष्ट्र, राजस्थान आणि मध्य प्रदेशातील 50 बंदिस्त गिधाडांना जंगलात सोडण्यात येणार आहे.
- ही गिधाडे बॉम्बे नॅचरल हिस्ट्री सोसायटी (BNHS) द्वारे रॉयल सोसायटी फॉर प्रोटेक्शन ऑफ बर्ड्स, यूके आणि नंतर राज्य वनविभागाच्या निधीतून चार संवर्धन प्रजनन केंद्रांमध्ये गेल्या 20 वर्षात प्रजनन केलेल्या 650 चा भाग आहेत. जेथे ही केंद्रे स्थित आहेत.

तुम्हाला माहीत आहे का?

- गिधाडांच्या संख्येत घट होण्याचे प्रमुख कारण म्हणजे गुरांमध्ये डायक्लोफेनाक इंजेक्शनचा वापर.

**पत्रा व्याघ्र प्रकल्पात वन्य गिधाडांची संख्या मोठ्या प्रमाणात आहे
BNHS सदस्य आंबोलीची जैवविविधता आणि बायोल्युमिनेसेंट बुरशीचे अन्वेषण करतात**

- बॉम्बे नॅचरल हिस्ट्री सोसायटी (बीएनएचएस) ने अलीकडेच आंबोलीजवळील देवराई (सेक्रेड ग्रीव्हज) येथील एका छोट्या जंगलात शेकडो प्रजातींच्या स्थानिक वनस्पतींचा शोध लावला आहे.
- BNHS सदस्यांना स्थानिक हर्पेटोफौना आढळले, ज्यात मलबार पिट व्हायपर, आंबोली बुश फ्रॉग, मलबार ग्लायडिंग फ्रॉग आणि गंभीरपणे धोक्यात आलेला आंबोली टायगर टॉड यांचा समावेश आहे.
- रात्रीच्या एका ट्रेलमध्ये त्यांना बायोल्युमिनेसेंट फंगस दिसले.

बॉम्बे नॅचरल हिस्ट्री सोसायटी (BNHS)

- ही भारतातील एक गैर-सरकारी संस्था आहे जी संरक्षण आणि जैवविविधता संशोधनात गुंतलेली आहे.
- त्याची स्थापना 15 सप्टेंबर 1883 रोजी झाली.
- BNHS ही भारतातील बर्डलाइफ इंटरनॅशनलची भागीदार आहे. विज्ञान आणि तंत्रज्ञान विभागाने याला 'वैज्ञानिक आणि औद्योगिक संशोधन संस्था' म्हणून नियुक्त केले आहे.
- लोगो: BNHS लोगो हा ग्रेट हॉर्नबिल आहे.
- इंटरनेट ऑफ बर्ड्स प्लॅटफॉर्म: आयटी कन्सल्टन्सी फर्म एक्सचेंजर आणि बॉम्बे नॅचरल हिस्ट्री सोसायटी यांनी इंटरनेट ऑफ बर्ड्स प्लॅटफॉर्म विकसित केले आहे जे लोकांद्वारे अपलोड केलेल्या डिजिटल फोटोंमधून मशीन लर्निंग आणि कॉम्प्युटर व्हिजनसह कृत्रिम बुद्धिमत्ता तंत्रज्ञानाचा वापर करून भारतात आढळणाऱ्या पक्ष्यांच्या प्रजाती ओळखतात.

19 हजार RTE जागांसाठी कोणी नाही

- दरवर्षी, शिक्षण हक्क कायदांतर्गत जागांसाठी गदारोळ होतो आणि लाखो लोक खासगी शाळांमध्ये मोफत प्रवेशासाठी अर्ज करतात.
- यावर्षी, **25%** योजनेअंतर्गत महाराष्ट्रात सुमारे **19,000** जागा रिक्त आहेत, तरीही 1.01 लाख जागांसाठी राज्याच्या शिक्षण विभागाकडे 3.64 लाख अर्ज आले आहेत.
- शिक्षणाधिकार्यांनी सांगितले की, रिक्त जागा लोकप्रिय नसलेल्या शाळांमध्ये असून सरकारी शाळांमध्येही दर्जेदार शिक्षण दिले जात असल्याने अनेकांनी तेथेच शिक्षण घेणे पसंत केले.

तुम्हाला माहीत आहे का?

- बालकांचा मोफत आणि सक्तीच्या शिक्षणाचा अधिकार कायदा, 2009 (RTE कायदा) हा भारतीय संसदेचा 4 ऑगस्ट 2009 रोजी लागू केलेला कायदा आहे.
- संविधान (ऐंशीवी सुधारणा) अधिनियम, 2002 ने भारतीय राज्यघटनेत मुलभूत हक्क म्हणून सहा ते चौदा वर्षे वयोगटातील सर्व मुलांना मोफत आणि सक्तीचे शिक्षण देण्यासाठी कलम 21-अ समाविष्ट केले.

राज्यस्तरीय तक्रार निवारण समितीने विमा कंपन्यांना विम्याचे उर्वरित 350 कोटी रुपये शेतकऱ्यांच्या खात्यात जमा करण्याचे निर्देश दिले.

- खरीप 2022 पीक विमा प्रकरणात राज्यस्तरीय तक्रार निवारण समितीने शेतकऱ्यांच्या बाजूने निकाल दिला.
- ही रक्कम देण्यास कंपन्या टाळाटाळ करतात.
- खरीप 2022 पीक विमा प्रकरण हे प्रधान मंत्री फसल विमा योजनेला (PMFBY) आव्हान देणारी शेतकऱ्यांच्या एका गटाने सर्वोच्च न्यायालयात दाखल केलेली कायदेशीर केस आहे.

डिजिटल मल्टीमीडिया प्रदर्शन

- माहिती व प्रसारण मंत्रालय, सेंट्रल ब्युरो ऑफ कम्युनिकेशन्स, सोलापूर आणि जिल्हा प्रशासन यांच्या वतीने आयोजित डिजिटल मल्टीमीडिया प्रदर्शनात विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.
- केंद्र सरकारची 9 वर्षांची सेवा, सुशासन आणि गरिबांचे कल्याण, पोषण, अन्नधान्य, तरुण, महिला, लोकप्रतिनिधी आणि मोठ्या संख्येने नागरिक ही या प्रदर्शनाची थीम होती.

लोकअदालतीमध्ये 58 प्रकरणे निकाली काढण्यात आली

- महाराष्ट्रातील रायगड जिल्ह्यात आयोजित लोकअदालतीदरम्यान सुनावणीत किमान 58 प्रकरणे निकाली काढण्यात आली आणि 3.5 कोटी रुपयांची भरपाई देण्यात आली.
- लोकअदालत हे एक मंच आहे जिथे न्यायालयात प्रलंबित असलेले वाद/प्रकरणे किंवा प्री-लिटिगेशन स्टेजवर सामंजस्याने निकाली/तडजोड केली जाते.
- विधी सेवा प्राधिकरण कायदा, 1987 अंतर्गत लोकअदालतींना वैधानिक दर्जा देण्यात आला आहे.

ISIS पुणे मॉड्यूल केसमधील संशयितांची माहिती देण्यासाठी NIA ने 3 लाखांचे रोख बक्षीस देऊ केले

- नॅशनल इन्व्हेस्टिगेशन एजन्सी (NIA) ने ISIS पुणे मॉड्यूल केसमधील चार वाँटेड आरोपींना अटक करणारी माहिती देणाऱ्या प्रत्येक व्यक्तीला 3 लाख रुपयांचे रोख बक्षीस देऊ केले आहे.

- मोहम्मद शाहनवाज शफीउज्जमा आलम उर्फ अब्दुल्ला, रिझवान अब्दुल हाजी अली, अब्दुल्ला फैयाज शेख उर्फ डायपरवाला आणि तल्हा लियाकत खान अशी आरोपींची नावे आहेत.

तुम्हाला माहित आहे का?

- नॅशनल इन्व्हेस्टिगेशन एजन्सी (NIA) ही भारतातील एक केंद्रीय एजन्सी आहे जी दहशतवादी कारवाया, राष्ट्रविरुद्धचे गुन्हे आणि बेकायदेशीर क्रियाकलाप (प्रतिबंध) कायदा, 1967 अंतर्गत गुन्हांचा तपास आणि खटला चालवण्यासाठी जबाबदार आहे.
- 2008 मध्ये मुंबई हल्ल्याच्या पार्श्वभूमीवर याची स्थापना करण्यात आली होती.

ड्रग रेझिस्टंट ट्युबरक्युलोसिस (DRTB) चा सामना करण्यासाठी खाजगी रुग्णालय

- औषध प्रतिरोधक क्षयरोग (DRTB) ग्रस्त रुग्णांच्या वाढत्या केसेसचा सामना करण्यासाठी नागपूर महानगरपालिकेच्या (NMC) पथदर्शी प्रकल्पाच्या सुरुवातीच्या चार महिन्यांत 18 लोक प्राणघातक आजारातून बरे झाले आहेत.
- एनएमसीने सुयोग नगर येथील आस्था क्रिटिकल केअर सेंटरमध्ये डीआरटीबी रुग्णांना मोफत सेवा प्रदान करण्यासाठी सोय केली होती, जे इतर अतिभारित आणि तणावग्रस्त सार्वजनिक रुग्णालयांपासून दूर होते.

राष्ट्रीय क्षयरोग निर्मूलन कार्यक्रम (NTEP):

- NTEP हा सरकारच्या नेतृत्वाखालील कार्यक्रम असून 2025 पर्यंत भारतातील क्षयरोग (टीबी) नष्ट करण्याचे उद्दिष्ट आहे.
- हा कार्यक्रम 1997 मध्ये सुरू करण्यात आला आणि भारतातील क्षयरोगाचा भार कमी करण्यात लक्षणीय प्रगती झाली आहे.
- 2018 मध्ये, जागतिक क्षयरोगाच्या ओझ्यापैकी 27% भारताचा वाटा होता, परंतु जागतिक क्षयरोगाच्या मृत्यूपैकी फक्त 10%.
- NTEP ची अंमलबजावणी आरोग्य आणि कुटुंब कल्याण मंत्रालय (MoHFW) द्वारे केली जाते आणि राज्य आणि जिल्हा सरकार, तसेच गैर-सरकारी संस्था (NGO) सोबत काम करते.

श्याम हॉटेलचे डॉ. आंबेडकरांच्या स्मारकात रूपांतर होणार

- नागपूर महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणाने (NMRDA) आता सीताबर्डी येथील श्याम हॉटेलच्या नूतनीकरणाने महत्वाकांक्षी काम हाती घेऊन त्याचे डॉ. आंबेडकरांच्या स्मारकात रूपांतर करण्याचा निर्णय घेतला आहे.

महत्वाचे मुद्दे:

- या प्रकल्पाचे नाव 'भीमसृष्टी' असे आहे आणि त्यात जीर्ण संरचना मजबूत करणे आणि डॉ. आंबेडकरांनी ज्या खोलीत मुक्काम केला त्या खोलीचे पुनर्निर्माण करणे समाविष्ट आहे.
- भारतीय राज्यघटनेचे शिल्पकार आणि दलिततांचे मसिहा भारतरत्न डॉ. भीमराव आंबेडकर दीक्षाभूमी येथे बौद्ध धर्म स्वीकारण्यासाठी आले असता त्यांनी श्याम हॉटेलमध्ये मुक्काम केला होता.

200 गावांसाठी जलसाक्षर मॅपिंगसह जलसाक्षरतेचे धडे मिळणार

- हे मिशन इझी वॉटर साक्षरतेचा एक भाग आहे आणि पाण्याची टंचाई आणि दुष्काळाशी संबंधित आव्हाने हाताळण्याची एक आशा आहे.

- हा उपक्रम GIPE मधील डॉ. धनंजयराव गाडगीळ सेंटर फॉर सस्टेनेबल व्हिलेज डेव्हलपमेंट आणि सहज जलबोध यांच्यातील सहकार्य असून जलव्यवस्थापन सुधारण्यासाठी जलचर मॅपिंगमध्ये जनतेला सहभागी करून घेतले आहे.

- लक्षणीय पाणी टंचाई समस्यांमुळे शेतकरी आत्महत्या आणि उपजीविकेच्या शोधात ग्रामीण ते शहरी स्थलांतर झाले आहे.

शिवाजी महाराजांची वाघ नखे 5 भारतीय शहरांमध्ये ठेवले जातील; संशोधनाला चालना देईल:

- लंडनचे व्हिक्टोरिया आणि अल्बर्ट म्युझियम जे लवकरच वाघ नखे (वाघाच्या पंजा सारखा दिसणारा खंजीर) परत करेल.

महत्वाचे मुद्दे:

- याचा उपयोग छत्रपती शिवाजी महाराजांनी अफजलखानाला मारण्यासाठी केला होता.
- वाघ नखांचे भारतातील प्रदर्शन त्यांच्या इतिहासात नवीन संशोधन करण्यास सक्षम होऊ शकते, असे राज्य सरकारने म्हटले आहे.
- एड्रियन ग्रॅट डफला वाघ नखे सातत्याचे रहिवासी असताना मराठ्यांच्या पेशव्यांच्या पंतप्रधानांनी दिले होते.
- डफ ते आपल्यासोबत ब्रिटनला घेऊन गेला आणि त्याच्या वंशजांनी ते V&A म्युझियमला दान केले.

पोळा 2023: तारीख, विधी आणि महत्त्व

- पोळा हा महाराष्ट्रातील एक पारंपारिक आणि प्रसिद्ध सण आहे.
- महाराष्ट्रातील लोक पावसाळ्याच्या शेवटी आणि कृषी वर्षाच्या सुरुवातीला पोळा साजरा करतात
- या शुभ दिवशी ते गुरांची विशेषतः शेतीच्या कामात मोठे योगदान देणाऱ्या बैलांची पूजा करतात.
- हा दिवस आहे जेव्हा शेतकरी भरपूर कापणीसाठी आशीर्वाद घेतात.
- यंदा पोळा हा सण भाद्रपद महिन्यातील अमावस्या तिथीला म्हणजेच 14 सप्टेंबर 2023 रोजी साजरा केला जात आहे.

आयआयटी-बॉम्बे अंडरग्रेड विद्यार्थ्यांसाठी एआय, डेटा सायन्स अनिवार्य केले

- इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी-बॉम्बे (IIT-B) ने या शैक्षणिक वर्षापासून आर्टिफिशियल इंटेलिजन्स अँड डेटा सायन्स (AI-DS) हा पदवीपूर्व विद्यार्थ्यांसाठी अनिवार्य अभ्यासक्रम म्हणून - BTech तसेच बॅचलर ऑफ सायन्स (BS) - साठी सुरू करण्याचा निर्णय घेतला आहे.
- पूर्वी, भौतिकशास्त्र, रसायनशास्त्र, गणित आणि जीवशास्त्र हे सामान्य अभ्यासक्रम असायचे जे प्रत्येकाने शिकायचे होते, आता AI-DS अभ्यासक्रमातील त्या यादीमध्ये एक नवीन जोड आहे.

महाराष्ट्र सभापतींनी अपात्रतेच्या याचिकांवर सुनावणी सुरू केली

- सुप्रीम कोर्टाने म्हटले होते की, "सभापतींनी योग्य कालावधीत अपात्रतेच्या याचिकांवर निर्णय घ्यावा".
- महाराष्ट्र विधानसभेचे अध्यक्ष राहुल नार्वेकर यांनी मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे आणि शिवसेना (यूबीटी) प्रमुख आणि माजी मुख्यमंत्री उद्धव ठाकरे यांच्या नेतृत्वाखालील दोन प्रतिस्पर्धी शिवसेनेच्या गटांनी एकमेकांविरुद्ध दाखल केलेल्या अपात्रतेच्या याचिकांवर सुनावणी सुरू केली.

स्पीकरचे अपात्रतेचे अधिकार

- दहावी अनुसूची किंवा 1985 मध्ये मांडण्यात आलेला पक्षांतर विरोधी कायदा, सभागृहाच्या अध्यक्षाना पक्षातून 'दोष' करणाऱ्या आमदारांना अपात्र ठरवण्याचा अधिकार देतो.
- 1992 मध्ये सुप्रीम कोर्टाने निर्णय दिला की या संदर्भात सभापतींचा निर्णय न्यायालयीन पुनरावलोकनाच्या अधीन आहे.

महाराष्ट्र शासनाचे 'दिव्यांगांच्या दारी' अभियान

- महाराष्ट्राचा अंपंग कल्याण विभाग 'दिव्यांगांच्या दारी' हे अभियान राबवत आहे.
- उद्देश - दिव्यांगांना विविध शासकीय योजनांचा लाभ मिळवून देणे तसेच आवश्यक कागदपत्रे मिळवणे.
- ही मोहीम गुरुवार 21 सप्टेंबर 2023 रोजी छायादीप मंगल कार्यालय, औरंगाबाद रोड, उस्मानाबाद येथे होणार आहे.
- या मोहिमेत अंपंग लाभार्थ्यांची प्रवर्गनिहाय ऑनलाइन नोंदणी करण्यात येणार आहे. आशा सेविका व अंगणवाडी सेविका यांच्याकडून प्राप्त झालेल्या अंपंग लाभार्थ्यांचे अर्ज तसेच यापूर्वी प्रलंबित असलेल्या अर्जांवर योग्य ती कार्यवाही करण्याचे नियोजन आहे.

नवेगाव-नागझिरा व्याघ्र प्रकल्पाच्या बफर झोनमधील मुरडोली गावाजवळ रस्त्याच्या धडकेत एकावाघाचा मृत्यू झाला.

- नवेगाव-नागझिरा व्याघ्र प्रकल्प महाराष्ट्रातील गोंदिया येथे आहे.
- नवेगाव हे संपूर्ण महाराष्ट्रात आढळणाऱ्या जवळपास 60% पक्ष्यांच्या प्रजातींचे घर आहे. डिसेंबर 2013 मध्ये भारताचे 46 व्या व्याघ्र प्रकल्प म्हणून अधिसूचित करण्यात आले.

भारतातील सर्वोच्च ऊस उत्पादक राज्ये आणि महाराष्ट्राची कामगिरी

- महाराष्ट्र, उत्तर प्रदेश, कर्नाटक, गुजरात आणि तामिळनाडू ही भारतातील सर्वोच्च ऊस उत्पादक राज्ये आहेत.
- पहिल्या तीन साखरेचा वाटा 85-90% देशात उत्पादित होतो.

FDI आकर्षित करण्यात महाराष्ट्राचा प्रथम क्रमांक

- देशात थेट परकीय गुंतवणुकीला (एफडीआय) आकर्षित करण्याच्या बाबतीत महाराष्ट्राने पुन्हा एकदा इतर राज्यांच्या तुलनेत पहिले स्थान पटकावले आहे.
- गेल्या एका वर्षात राज्याने सुमारे 1.25 लाख रुपयांची थेट विदेशी गुंतवणूक यशस्वीपणे आकर्षित केली असून महाराष्ट्राला कर्नाटक आणि गुजरातच्या पुढे नेले आहे.

TReDS प्लॅटफॉर्म

- रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडियाने अलीकडेच विमा कंपन्यांना ट्रेड रिसीव्हिबल डिस्काउंटिंग सिस्टम (TReDS) मध्ये सहभागी होण्याची परवानगी देऊन MSME साठी तरलता आणि क्रेडिट उपलब्धता वाढवण्यासाठी एक नवीन उपक्रम जाहीर केला आहे, जो व्यापार प्राप्तींना वित्तपुरवठा करण्यासाठी एक ऑनलाइन मंच आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- TReDS म्हणजे ट्रेड रिसीव्हिबल डिस्काउंटिंग सिस्टम.

- हे एक इलेक्ट्रॉनिक प्लॅटफॉर्म आहे जे एकाधिक फायनान्सर्सद्वारे सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योगांच्या (MSMEs) व्यापार प्राप्तींवर सूट देते.
- TReDS प्लॅटफॉर्म एक केंद्रीकृत बाजारपेठ आहे जिथे खरेदीदार आणि विक्रेते व्यापार प्राप्त करण्यायोग्य एकमेकांशी संवाद साधू शकतात.

खासगी शेतमालाच्या बाजारातील त्रुटींचा अभ्यास करणारी समिती

- राज्यातील सध्याच्या खाजगी शेतमालाच्या उणिवांचा अभ्यास करून त्यावर मात करण्यासाठी शिफारशी देण्यासाठी महाराष्ट्र सरकारने दहा सदस्यीय समिती नेमली आहे.
- 2021 मध्ये देशभरातील शेतकऱ्यांच्या सततच्या आंदोलनानंतर केंद्र सरकारने तीन शेतीविषयक कायदे रद्द केल्यानंतर हे पाऊल उचलण्यात आले आहे.
- तीन कायद्यांपैकी, शेतकरी उत्पादन व्यापार आणि वाणिज्य (प्रोत्साहन आणि सुविधा) कायद्याने शेतकऱ्यांना कृषी उत्पन्न बाजार समित्यांच्या (एपीएमसी) बाहेर त्यांचा शेतमाल विकण्याची परवानगी देणारी यंत्रणा उभारण्याची तरतूद केली होती.

भारतीय संसदेने सप्टेंबर 2020 मध्ये तीन शेतीविषयक कायदे संमत केले:

- शेतकरी उत्पादन व्यापार आणि वाणिज्य (प्रोत्साहन आणि सुविधा) कायदा, 2020
  - शेतकरी (सक्षमीकरण आणि संरक्षण) करार वरील किंमत हमी आणि शेती सेवा कायदा, 2020
  - अत्यावश्यक वस्तू (सुधारणा) कायदा, 2020
- हे कायदे भारतातील कृषी क्षेत्रात सुधारणा करण्याच्या आणि शेतकऱ्यांना त्यांचे उत्पादन विकण्याचे अधिक स्वातंत्र्य देण्याच्या उद्देशाने पारित करण्यात आले. तथापि, या कायद्यांना शेतकऱ्यांकडून मोठ्या प्रमाणावर विरोध झाला आहे, ज्यांना भीती आहे की ते मोठ्या कंपन्यांकडून शोषण करतील आणि त्यांच्या पिकांच्या किंमती कमी होतील.
- शेतकरी उत्पादन व्यापार आणि वाणिज्य (प्रोत्साहन आणि सुविधा) कायदा, 2020, शेतकऱ्यांना त्यांचे उत्पादन मंडई म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या नियंत्रित बाजाराबाहेर विकण्याची परवानगी देतो. शेतकऱ्यांना त्यांचे उत्पादन कोठे विकायचे ते निवडण्याचे अधिक स्वातंत्र्य आणि चांगले भाव मिळावेत हा हेतू आहे.

BILINGUAL

MAHARASHTRA
PRIME
TEST PACK

300+ TOTAL TESTS

- शेतकरी (सशक्तीकरण आणि संरक्षण) करार ऑन प्राइस अॅश्युरन्स अँड फार्म सर्व्हिसेस अॅक्ट, 2020 शेतकऱ्यांना त्यांच्या उत्पादनाच्या विक्रीसाठी खरेदीदारांशी करार करण्याची परवानगी देतो. शेतकऱ्यांना त्यांच्या पिकांना किती भाव मिळेल याची अधिक खात्री देणे हा त्याचा उद्देश आहे.
- अत्यावश्यक वस्तू (सुधारणा) कायदा, 2020, गहू आणि तांदूळ यासारख्या अत्यावश्यक वस्तूंच्या साठवणुकीवर आणि हालचालींवरील काही निर्बंध हटवतो. व्यापाऱ्यांना या वस्तूंची साठवणूक आणि वाहतूक करणे सोपे व्हावे या हेतूने याचा उद्देश आहे, ज्यामुळे ग्राहकांना कमी किंमत मिळू शकते.

न्यू इंडिया लीटर्स प्रोग्रामने 2024 पर्यंत 12 लाख निरक्षर लोकांना शिक्षित करण्याचे लक्ष्य ठेवले आहे

- न्यू इंडिया लिटर्स प्रोग्राम (NILP), 15 वर्षांपेक्षा जास्त वयाच्या लोकांमधील निरक्षरता निर्मूलन करण्याच्या उद्देशाने केंद्र पुरस्कृत योजना, महाराष्ट्रात जोरात सुरू आहे.
- महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक संशोधन आणि प्रशिक्षण परिषदेने (SCERT) तयार केलेले अभ्यासक्रमाचे साहित्य DIKSHA पोर्टलवर मराठी, इंग्रजी, हिंदीसह इतर भाषांमध्ये ऑनलाइन उपलब्ध आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- न्यू इंडिया लिटर्स प्रोग्राम (NILP) भारत सरकारने 2022 मध्ये सुरू केला आहे.
- 15 वर्षे आणि त्याहून अधिक वयोगटातील 5.00 कोटी अ-साक्षरांना पाच वर्षांत, म्हणजे 2022-2027 मध्ये कव्हर करण्याचे उद्दिष्ट आहे.
- हा कार्यक्रम भारतातील सर्व राज्ये आणि केंद्रशासित प्रदेशांमध्ये लागू करण्यात आला आहे.
- NILP हा एक अभिसरण कार्यक्रम आहे, ज्याचा अर्थ शिक्षण मंत्रालय, ग्रामीण विकास मंत्रालय आणि महिला आणि बाल विकास मंत्रालय यांसारख्या इतर सरकारी विभाग आणि एजन्सींच्या भागीदारीत त्याची अंमलबजावणी केली जाईल

DIKSHA पोर्टल

- DIKSHA चा फुल फॉर्म डिजिटल इन्फ्रास्ट्रक्चर फॉर नॉलेज शेअरिंग
- शैक्षणिक संसाधने आणि सामग्री सामायिक करण्यासाठी हे राष्ट्रीय डिजिटल व्यासपीठ आहे.
- 2017 मध्ये भारत सरकारच्या शिक्षण मंत्रालयाने हे व्यासपीठ सुरू केले होते.
- DIKSHA प्लॅटफॉर्म 12 भाषांमध्ये उपलब्ध आहे आणि इंटरनेट कनेक्शन असलेले कोणीही त्यावर प्रवेश करू शकते.

DIKSHA विविध शैक्षणिक संसाधनांमध्ये प्रवेश प्रदान करते, यासह:

- पाठ्यपुस्तके आणि इतर शैक्षणिक साहित्य
- ऑडिओ आणि व्हिडिओ व्याख्याने
- परस्परसंवादी सराव
- मूल्यांकन साधने
- शिक्षक प्रशिक्षण मॉड्यूल

टाटा स्टील, यूके सरकार पोर्ट टॅलबोटमध्ये £1.25 अब्ज गुंतवणूक करणार

- टाटा स्टील आणि यूके सरकारने पोर्ट टॅलबोट येथे इलेक्ट्रिक आर्क फर्नेसमध्ये £1.25 अब्ज भांडवली खर्चासह गुंतवणूक करण्यास सहमती दर्शवली आहे, ज्यामध्ये यूके कडून £500 दशलक्ष पर्यंतच्या अनुदानाचा समावेश आहे.
- हा प्रकल्प यूकेच्या पोलाद सुरक्षिततेला बळ देईल आणि एका दशकात थेट उत्सर्जन 50 दशलक्ष टनांनी कमी करून स्थानिक पोलाद उद्योगाच्या डीकार्बोनायझेशनच्या दिशेने पहिले मोठे पाऊल असेल.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- पोर्ट टॅलबोट हे साउथ वेल्स, युनायटेड किंग्डम येथे स्थित एक शहर आहे, जे त्याच्या समृद्ध औद्योगिक इतिहासासाठी, विशेषतः स्टील आणि उत्पादन क्षेत्रासाठी ओळखले जाते.
- टाटा स्टील ही भारतातील सर्वात मोठी आणि सर्वात जुनी पोलाद उत्पादक कंपन्यांपैकी एक आहे आणि जागतिक स्टील उत्पादकांपैकी एक आहे.
- टाटा स्टीलची स्थापना जमशेटजी टाटा यांनी 1907 मध्ये केली होती, टाटा स्टीलचा नावीन्य, टिकाऊपणा आणि कॉर्पोरेट जबाबदारीचा समृद्ध इतिहास आहे.

मारबत उत्सव उत्साहात नागपूर येथे साजरा केल्या गेला.

- महाराष्ट्रातील नागपुरात मारबत उत्सवात सहभागी होण्यासाठी उत्साहाने गर्दी जमली
- या भव्य देखाव्याचा केंद्रबिंदू म्हणजे काली (काळ्या रंगात) आणि पिवळी (पिवळ्या रंगात) या दोहोंचे प्रतिनिधित्व करणारे मातीचे पुतळे, ज्यांना 'मारबत' म्हणून ओळखले जाते.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- मारबत सण हा महाराष्ट्रात, प्रामुख्याने नागपूर शहर आणि आसपासच्या प्रदेशात साजरा केला जाणारा एक अनोखा आणि पारंपारिक सण आहे.
- ही एक अनोखी 150 वर्ष जुनी परंपरा आहे जी केवळ या प्रदेशात साजरी केली जाते.
- काळाच्या प्रथेनुसार, भाविकांनी रंगीबेरंगी मिरवणूक काढली, ज्यामध्ये वाईट शक्तींचे प्रतीक असलेले पुतळे होते.

न्याय मिळवणे हा मूलभूत अधिकार आहे

- न्याय मिळवणे हा मूलभूत अधिकार आहे आणि एनआयए प्रकरणांमध्ये अपील दाखल करण्यातील विलंब माफ केला जाऊ शकतो, असे निरीक्षण मुंबई उच्च न्यायालयाने नोंदवले.
- मुंबई उच्च न्यायालयाने निर्णय दिला की अपीलीय न्यायालये विलंब माफ करू शकतात आणि एनआयए कायद्यांतर्गत अनिवार्य 90 दिवसांच्या कालावधीच्या पलीकडे दाखल केलेल्या अपीलांवर सुनावणी करू शकतात.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- भारतीय राज्यघटना घटनात्मक लेख (अनुच्छेद 39A, अनुच्छेद 14 आणि अनुच्छेद 21) प्रदान करते जे नागरिकांना न्याय मिळवण्याच्या अधिकाराची हमी देते.

- विधी सेवा प्राधिकरण कायदा, सर्वोच्च न्यायालय विधी सेवा समिती, राष्ट्रीय विधी सेवा प्राधिकरण (NALSA) आणि ज्यांना परवडत नाही त्यांना कायदेशीर मदत मिळावी यासाठी भारतातील जिल्हा आणि दुर्गम गावांमध्ये विविध लोकअदालती उभारण्यात येत आहेत.

ICMR नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ व्हायरोलॉजी, पुणे ने निपाह विषाणूची प्रकरणे लवकर शोधण्यासाठी त्यांची मोबाईल BSL-3 लॅब कोडिफिकोड येथे पाठवली.

- कोडिफिकोड जिल्ह्यात दोन मृत्यूसह पाच प्रकरणांची नोंद झाल्यानंतर निपाह विषाणूचे नमुने तपासण्याचे उद्दिष्ट आहे.
- पशुसंवर्धन विभागातील तज्ज्ञांचे पथकही राज्याला प्राण्यांच्या निगराणीसाठी मदत करण्यासाठी तैनात केले आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ व्हायरोलॉजी (NIV) ही भारतीय वैद्यकीय संशोधन परिषद (ICMR) अंतर्गत एक प्रमुख संशोधन संस्था आहे, जी विषाणू आणि विषाणूजन्य रोगांच्या अभ्यासासाठी समर्पित आहे.
- सार्वजनिक आरोग्यावर परिणाम करणारे व्हायरल इन्फेक्शन्स समजून घेण्यात, निदान करण्यात आणि त्यांचा सामना करण्यासाठी NIV महत्त्वाची भूमिका बजावते.
- एनआयव्ही विषाणूजन्य रोगांविरूद्ध लसींच्या विकासामध्ये आणि मूल्यांकनामध्ये गुंतलेली आहे.

निपाह व्हायरस बदल:

- निपाह व्हायरस (NIV) हा एक अत्यंत सांसर्गिक आणि प्राणघातक झुनोटिक विषाणू आहे ज्यामुळे मानव आणि प्राणी दोघांनाही गंभीर श्वसन आणि न्यूरोलॉजिकल रोग होऊ शकतात.
- 1999 मध्ये मलेशियामध्ये उद्रेकादरम्यान निपाह विषाणूची प्रथम ओळख झाली होती. हे नाव सुंगाई निपाह गावाच्या नावावरून ठेवण्यात आले होते, जिथे सुरुवातीच्या घटना घडल्या होत्या.
- विषाणूचे नैसर्गिक होस्ट म्हणजे फ्रूट बॅट (टेरोपस एसपीपी.), ज्यांना फ्लाइंग फॉक्स असेही म्हणतात.
- संक्रमित वटवाघळांचा थेट संपर्क, दूषित फळे किंवा खजुराच्या रसाचे सेवन इत्यादींमुळे मानवी संसर्ग अनेकदा होतो.
- जागतिक आरोग्य संघटनेने (WHO) निपाह विषाणूची महामारी संभाव्यता आणि उच्च मृत्यू दरामुळे प्राधान्य रोगजनक म्हणून वर्गीकरण केले आहे.

मुंबईतील प्रतिष्ठित डबलडेकर बसेस 8 दशकांच्या सेवेनंतर निवृत्त झाल्या आहेत

- 'मॅक्सिमम सिटी' मधील विविध मार्गांवर 86 वर्षे सेवा दिल्यानंतर, या बिगर वातानुकूलित डबल-डेकर बसेस दैनंदिन प्रवासी आणि पर्यटकांचा निरोप घेतला.
- बृहन्मुंबई विद्युत पुरवठा आणि परिवहन (BEST) प्राधिकरणाने आधुनिकीकरण आणि परिचालन खर्चात कपात करण्याच्या उपाययोजनांचा एक भाग म्हणून डिझेलवर चालणाऱ्या बसेस टप्पाटप्प्याने बंद करण्याचा निर्णय घेतल्याच्या पार्श्वभूमीवर या बसेस ला निवृत्त करण्यात आले.
- 1937 मध्ये सुरू झालेल्या, डबल-डेकर बस या शहराचा समानार्थी शब्द बनल्या आणि तेथील रहिवाशांच्या आणि पर्यटकांच्या सामूहिक स्मृतीमध्ये स्वतःला कोरून टाकल्या.

मराठवाडा मुक्ती दिन

- मराठवाडा मुक्ती दिन, ज्याला मराठवाडा मुक्ती संग्राम दिवस असेही म्हणतात, महाराष्ट्रात दरवर्षी 17 सप्टेंबर रोजी साजरा केला जातो.
- हे मराठवाड्याच्या भारताशी एकीकरण झाल्याच्या वर्धापन दिनाचे चिन्ह आहे जेव्हा भारतीय सैन्याने, भारतीय स्वातंत्र्यानंतर 13 महिन्यांनी, हैदराबाद राज्य मुक्त केले आणि 17 सप्टेंबर 1948 रोजी निजामाचा पराभव केला.
- मराठवाडा, तेलंगणा आणि कल्याण-कर्नाटक हे हैदराबाद संस्थानाच्या पूर्वीच्या संस्थानाचा भाग होते.

महाराष्ट्र सरकार नमो 11 कलमी कार्यक्रम राबवणार आहे

- पंतप्रधान मोदींच्या 73 व्या वाढदिवसाच्या स्मरणार्थ महाराष्ट्र सरकार कल्याणकारी उपाय म्हणून नमो 11-सूत्री कार्यक्रम राबवणार आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- नमो 11-सूत्री कार्यक्रम हा महाराष्ट्र सरकारने सप्टेंबर 2023 मध्ये पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या 73 व्या वाढदिवसानिमित्त जाहीर केलेल्या कल्याणकारी योजनांचा संच आहे.
- शेतकरी, महिला, तरुण आणि वंचितांसह समाजातील सर्व घटकांना लाभ मिळावा हा या कार्यक्रमाचा उद्देश आहे.

नमो 11-सूत्री कार्यक्रमात समाविष्ट केलेल्या 11 योजना आहेत:

- नमो महिला सक्षमीकरण मिशन
- नमो बांधकाम कामगार कल्याण मिशन
- नमो फार्म पॉन्ड मिशन
- नमो स्वयंपूर्ण आणि सौर ऊर्जा गाव मोहीम
- नमो गरीब आणि मागासवर्गीय सन्मान अभियान
- नमो ग्राम सचिवालय मिशन
- नमो स्मार्ट आदिवासी शाळा अभियान
- नमो दिव्यांग शक्ती अभियान
- नमो स्पोर्ट्स ग्राउंड आणि गार्डन मिशन
- नमो सिटी सुशोभीकरण प्रकल्प
- नमो तीर्थक्षेत्र आणि किल्ला संरक्षण अभियान

जलसंधारणाबाबत जनजागृती हा गणेशोत्सवाचा विषय आहे

- या पावसाळ्यात पुरेसा पाऊस न झालेल्या महाराष्ट्रातील लातूर जिल्ह्यात जलसंधारणाची जनजागृती गणेशोत्सवाच्या केंद्रस्थानी असेल.
- ही मोहीम 'जल साक्षरता अभियानाचा' एक भाग आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- जल साक्षरता अभियान (JSA) ही जलसंधारण आणि व्यवस्थापनाबाबत जनजागृती करण्यासाठी भारत सरकारने २०२२ मध्ये सुरू केलेली देशव्यापी मोहीम आहे.
- या मोहिमेचा उद्देश सर्व नागरिकांना, विशेषतः स्त्रिया आणि मुलांना पाण्याचे महत्त्व समजण्यासाठी शिक्षित आणि सक्षम करणे आणि या मौल्यवान स्रोताचे संरक्षण आणि संवर्धन करण्यासाठी कृती करणे हा आहे.

तुम्हाला माहीत आहे का?

- जलयुक्तशिवार योजना ही महाराष्ट्राची जलसंधारण मोहीम आहे

विजेच्या वापरावरील डेटा संकलनात अचूकता वाढवण्यासाठी बेस्टने नियमित विद्युत मीटरची जागा प्रीपेड स्मार्ट मीटरने घेतली आहे.

- बृहन्मुंबई विद्युत पुरवठा आणि परिवहन उपक्रम (बृहन्मुंबई इलेक्ट्रिक सप्लाय अँड ट्रान्सपोर्ट (BEST)) ही मुंबई, महाराष्ट्र, भारत येथे स्थित सार्वजनिक वाहतूक आणि वीज प्रदाता आहे.
- हे मूळतः 1873 मध्ये "बॉम्बे ट्रामवे कंपनी लिमिटेड" नावाची ट्रामवे कंपनी म्हणून स्थापित केले गेले.

महाराष्ट्र मिलेट मिशन:

- 2023 हे वर्ष 'आंतरराष्ट्रीय पौष्टिक अन्नधान्य वर्ष' म्हणून साजरे केले जात आहे.
- हा एक सर्वसमावेशक मुद्दा आहे ज्यामध्ये पौष्टिक तृणधान्यांचे पौष्टिक मूल्य ते त्यांची लागवड आणि वापर या सर्व बाबींचा समावेश आहे.
- या अंकात कृषी, पोषण आणि सार्वजनिक आरोग्य यासह विविध क्षेत्रातील तज्ञांच्या लेखांचा समावेश आहे.

तुम्हाला माहित आहे का:

- ज्वारीच्या उत्पादनात महाराष्ट्र आघाडीवर आहे.

नाशिक जिल्हा कांदा व्यापारी संघ कांदा लिलावात सहभागी होणार नाही

- नाशिक जिल्हा कांदा व्यापारी असोसिएशनने कांदा लिलावात सहभागी न होण्याचा निर्णय केंद्र सरकारच्या व्यापारात उतरविल्याने कांदा लिलावात सहभागी न होण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे.
- नाफेड आणि नॅशनल कन्स्युमर्स कोऑपरेटिव्ह युनियन (NCCF) मार्फत खरेदी केलेला कांदा देशांतर्गत बाजारपेठेत पाठवला जातो, व्यापाऱ्यांचा माल परदेशात विकला जात नाही.
- 40 टक्के करामुळे निर्यात मंदावली.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- नॅशनल अॅग्रिकल्चरल कोऑपरेटिव्ह मार्केटिंग फेडरेशन ऑफ इंडिया (NAFED) ही भारतातील सर्वोच्च सहकारी विपणन संस्था आहे.
- 1958 मध्ये कृषी उत्पादनांच्या सहकारी विपणनाला प्रोत्साहन देण्यासाठी आणि शेतकऱ्यांना चांगला परतावा देण्याच्या उद्देशाने याची स्थापना करण्यात आली.
- NAFED ही सदस्य-आधारित संस्था आहे, तिचे सदस्य राज्य सहकारी पणन महासंघ, राष्ट्रीय सहकारी महासंघ आणि प्राथमिक सहकारी पणन संस्था आहेत.

"कॉमन क्रेन" पक्ष्यांची तस्करी

- महाराष्ट्र प्रदेशात "कॉमन क्रेन" पक्ष्यांची तस्करी वाढत आहे.
- पश्चिम बंगालमधून मुंबई शहरात आणल्या जाणाऱ्या या पक्ष्यांची तस्करी आंतरराष्ट्रीय स्तरावर होत असल्याचे उघड झाले आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- 'कॉमन क्रेन' हा वन्यजीव संरक्षण कायदा, 1972 च्या अनुसूची 1 अंतर्गत संरक्षित पक्षी आहे.
- सामान्य क्रेन (ग्रस ग्रस) हा गुड्डे कुटुंबातील एक मोठा, लांब पाय असलेला वॉडिंग पक्षी आहे.

- डेमोइसेल क्रेन (ग्रस व्हर्जो) आणि सायबेरियन क्रेन (ल्युको जेरॅनस ल्युकोजेरॅनस) याशिवाय युरोपमध्ये सामान्यतः आढळणारी ही एकमेव क्रेन आहे जी केवळ खंडाच्या पूर्वेकडील भागात नियमित असते.
- IUCN रेड लिस्टची स्थिती: लिस्ट कन्सर्न.
- सामान्य क्रेन मध्यम आकाराच्या क्रेन असतात ज्यांचे वजन 3-6 किलो असते.

महाराष्ट्रात दुष्काळी परिस्थिती

- तेरा जिल्ह्यांत दुष्काळसदृश स्थिती; नगर, सांगली, सातारा, जालना, बीडमध्ये तीव्र टंचाई.
- राज्यातील 36 जिल्ह्यांपैकी 13 जिल्ह्यांमध्ये दुष्काळसदृश परिस्थिती निर्माण झाली आहे.
- भारतीय हवामान खात्यानुसार, राज्यात 1 जून ते 18 सप्टेंबर या कालावधीत सरासरीपेक्षा नऊ टक्के कमी पाऊस झाला आहे.

याचे प्रमुख कारण - अल-निनो घटना.

एल-निनो बदल:

- एल निनो म्हणजे मध्य-पूर्व इकेटोरियल पॅसिफिकमधील समुद्राच्या पाण्याचे तापमानवाढ जे दर काही वर्षांनी होते.
- एल निनो दरम्यान, विषुववृत्तीय पॅसिफिकमध्ये पृष्ठभागाचे तापमान वाढते आणि व्यापार वारे - विषुववृत्ताजवळ वाहणारे पूर्व-पश्चिम वारे - कमजोर होतात.
- साधारणपणे, पूर्वेकडील व्यापारी वारे अमेरिकेकडून आशियाकडे वाहतात.
- एल निनोमुळे, ते पश्चिम पॅसिफिकमधून अमेरिकेकडे कोमट पाणी आणून पश्चिमेकडील प्रदेशात बदलतात आणि दिशा बदलतात.
- हे दर 3-6 वर्षांनी होते आणि सुमारे 9-12 महिने टिकते.
- यामुळे दुष्काळ, पूर आणि तापमानात बदल होऊ शकतात.
- यामुळे सरासरीपेक्षा कमी पाऊस पडू शकतो, ज्यामुळे भारताच्या कृषी क्षेत्रावर परिणाम होतो.

भारतीय हवामान विभाग

- भारतीय हवामान विभाग (IMD) ही भारताची राष्ट्रीय हवामान सेवा आहे.
- हे भूविज्ञान मंत्रालयाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखाली आहे.
- IMD चे मुख्यालय नवी दिल्ली येथे आहे

IMD हवामानविषयक सेवांची विस्तृत श्रेणी प्रदान करते, यासह:

1. सामान्य लोकांसाठी हवामानाचा अंदाज, विमान वाहतूक, सागरी आणि इतर क्षेत्रे
2. हवामान निरीक्षण आणि संशोधन
3. मान्सूनचा अंदाज
4. तीव्र हवामान चेतावणी आणि सल्ले
5. कृषी हवामान सेवा
6. पर्यावरण निरीक्षण

मराठा कोटा पॅनल

- मराठा समाजाला कुणबी म्हणून मान्यता देण्याची आणि त्यांना ओबीसी प्रमाणपत्र देण्याची मागणी पूर्ण करण्यासाठी निवृत्त न्यायमूर्ती संदीप शिंदे यांच्या नेतृत्वाखालील पॅनलला मदत करण्यासाठी महाराष्ट्र सरकारने 20 सदस्यांची टीम तयार केली आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- या टीममध्ये उपसचिव आणि अवर सचिव दर्जाच्या अधिकाऱ्यांचा समावेश आहे. उपसचिव (गृह) विजय पोवार, अवर सचिव (वित्त) रसिक खडसे आणि अवर सचिव (नागरी पुरवठा) पूजा मानकर यांचा या टीममध्ये आहेत.
- राज्याने एक ठराव जारी करून संघाला काम करण्यासाठी एक महिन्याची मुदत दिली आहे.
- दिलेले काम पूर्ण होईपर्यंत कर्मचाऱ्यांची नियुक्ती असते.

अलिप्ततावादी चळवळ

- पंडित नेहरूंनी 1954 मध्ये कोलंबो येथील भाषणात अलिप्ततावाद हा शब्द पहिल्यांदा वापरला होता.
- आंतरराष्ट्रीय क्षेत्रात लष्करी आणि दुफळीच्या राजकारणापासून दूर राहणे म्हणजे अलिप्ततावाद. अलिप्तपणाचा अर्थ 'होकारात्मक तटस्थता' म्हणून केला जाऊ शकतो

मुख्य मुद्दे:

- अलिप्ततावादी चळवळ ही एक राजकीय चळवळ आहे जी राज्य किंवा राष्ट्रकडून प्रदेश काढून घेण्याचा पुरस्कार करते.
- वांशिक राष्ट्रवाद, धार्मिक मतभेद किंवा आर्थिक तक्रारी यांसारख्या विविध कारणांमुळे अलिप्ततावादी चळवळी प्रेरित होऊ शकतात.

बातमीतील व्यक्ती: रजनीश सेठ (MPSC चे नवीन अध्यक्ष)

- राज्याचे विद्यमान पोलीस महासंचालक रजनीश सेठ यांची राज्य लोकसेवा आयोगाच्या (MPSC) अध्यक्षपदी नियुक्ती होण्याची शक्यता आहे.

ऐतिहासिक (श्री गणपती) चांदीचे नाणे

- गणपती बाप्पाचे मोठ्या उत्साहात स्वागत होत असताना 'श्री गणपती' कोरलेल्या चांदीच्या नाण्याची आठवण इतिहासकारांना करून दिली जाते.
- हे अत्यंत दुर्मिळ नाणे मराठा साम्राज्याचे आहे.
- 1759 ते 1806 हा मुघल सम्राट शाह आलम (दुसरा) याचा काळ होता.
- इतिहास अभ्यासक अशोक ठाकूर यांच्या मते हे नाणे मिरज संस्थानच्या पटवर्धन या मराठा शासकाने तयार केले होते.

जगभरात बांबूबद्दल जागरूकता निर्माण करण्यासाठी दरवर्षी 18 सप्टेंबर रोजी जागतिक बांबू दिन साजरा केल्या जातो.

- मेळघाटातील महिलांनी लिहिलेली यशोगाथा बांबू 'चित्री' अर्थव्यवस्थेला कशी मदत करते हे दर्शवते.
- गेल्या काही वर्षांत महत्त्वाची नैसर्गिक संपत्ती म्हणून विकसित होत असलेल्या बांबूने मेळघाटातील चित्री गावाच्या अर्थव्यवस्थेचा कायापालट करायला सुरुवात केली आहे.
- बांबूच्या विविध उत्पादनांच्या निर्मितीतून येथील महिलांच्या हातात पैसा येऊ लागला आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- चित्री हे मेळघाटातील धारणी तालुक्यातील जेमतेम 70 घरांचे आणि 462 लोकसंख्येचे गाव आहे.
- या गावात भिल्ल,, कोरकू, गोंड, गवळी समाजाची बहुसंख्य लोकसंख्या आहे. शेती, कामगार आणि पशुधन व्यवस्थापन हे उत्पन्नाचे प्रमुख स्त्रोत आहेत.

- या संपूर्ण बांबू केंद्राने या गावातील 23 घरातील 60 लोकांना बांबूपासून विविध वस्तू बनविण्याचे प्रशिक्षण दिले.

महाराष्ट्रातील 30% सोयाबीन बुरशीने नष्ट केले

- तज्ज्ञांच्या मते, हवामानातील बदल आणि बुरशीमुळे 30 टक्के सोयाबीन नष्ट झाले.
- तापमानात अचानक वाढ झाल्याने सोयाबीनवर बुरशीचे आक्रमण झाले.
- पिके पिवळी पडली असून सुकू लागली आहेत.
- सुमारे 30 टक्के सोयाबीन बुरशीमुळे नष्ट झाले.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- हा बुरशीजन्य रोग शंभर वर्षांत प्रथमच दिसून येत असल्याचे तज्ज्ञ सांगत आहेत.
- वर्धा जिल्ह्यात बुरशीचा प्रादुर्भाव वाढला आहे.
- सोयाबीनवर सध्या मेलीबग, व्हाईटफ्लाय, कॅमल वार्म, लीफहॉपर, तंबाखूची पाने खाणारी अळी, कटवर्म आणि यलो मोजेक रोगाचा प्रादुर्भाव होत आहे.

मराठवाड्यातील पाणीटंचाई कमी करण्याचा प्रयत्न

- मराठवाड्यातील पाणीटंचाई दूर करण्यासाठी सरकारने उचलले मोठे पाऊल; थेट कोकणातून पाणी आणण्याचा प्रयत्न
- मराठवाड्यातील पाणीटंचाई दूर करण्यासाठी शिंदे-फडणवीस सरकारने अलीकडेच काही जलसंपदा प्रकल्पांना मंजुरी दिली.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- उत्तर कोकणातील पाणी मराठवाड्यात आणण्याचे प्रयत्न सुरू आहेत.
- त्यानुसार उत्तर कोकण नदी खोऱ्यातील एकूण 22.9 टीएमसी पाणी प्रवाह वळण योजनेद्वारे गोदावरी खोऱ्यात वळविणे आणि **उपसा नदी जोडणी/ वळविण्याच्या योजना** प्राधान्याने हाती घेतल्या जातील.
- यासाठी एकूण 14,040 कोटी रुपयांचा निधी दिला जाणार आहे.

फ्लो डायव्हर्जन स्कीम

- फ्लो डायव्हर्जन स्कीम हे जल व्यवस्थापन प्रकल्प आहे जो एका नदीच्या खोऱ्यातील पाणी दुसऱ्या नदीत वळवतो.
- हे विविध कारणांसाठी केले जाऊ शकते, जसे की शुष्क प्रदेशांना सिंचनासाठी पाणी देणे, जलविद्युत निर्माण करणे किंवा पाण्याची गुणवत्ता सुधारणे.

TEST SERIES

MARATHI & ENGLISH

NAGAR PARISHAD

BHARTI 2023

महाराष्ट्र नगरपरिषद

भरती

10 Full Length Tests

- फ्लो डायव्हर्शन योजना जटिल आणि तयार करण्यासाठी खर्चिक असू शकतात आणि त्यांचा पर्यावरणावर देखील महत्त्वपूर्ण परिणाम होऊ शकतो.
- उदाहरणार्थ, एका नदीच्या खोऱ्यातून पाणी वळवल्याने त्या खोऱ्यातील पाण्याचा प्रवाह कमी होऊ शकतो, ज्यामुळे डाउनस्ट्रीम इकोसिस्टमला हानी पोहोचू शकते.

उपसा नदी जोडणी/ डायव्हर्जन योजना

- उपसा नदी ही कृष्णा नदीची उपनदी आहे. ती भारतातील तेलंगणा राज्यातून वाहते.
- उपसा नदी जोडणी/ वळवण्याच्या योजना या प्रस्तावित प्रकल्पांची मालिका आहे जी उपसा नदीचे पाणी कृष्णा नदीच्या खोऱ्यात वळवतील.
- पाणी टंचाईचा सामना करत असलेल्या कृष्णा नदीच्या खोऱ्यात अतिरिक्त पाणी उपलब्ध करून देणे हे उपसा नदी जोडणी/ वळवण्याच्या योजनांचे उद्दिष्ट आहे.
- या योजनांमुळे जलविद्युतही निर्माण होईल आणि कृष्णा नदीच्या खोऱ्यातील पाण्याची गुणवत्ता सुधारेल.

बेस्ट उपक्रमाने बेस्टच्या ताप्यात शेवटची नॉन-एसी डबल डेकर बस जतन करण्याचा निर्णय घेतला आहे.

- बृहन्मुंबई इलेक्ट्रिक सप्लाय अँड ट्रान्सपोर्ट अँडरटेकिंग (BEST) ही एक सार्वजनिक वाहतूक कंपनी आहे जी मुंबई, भारत येथे बस चालवते.
- बेस्ट उपक्रम हा बेस्ट बस सेवेची गुणवत्ता आणि कार्यक्षमता सुधारण्यासाठी 2016 मध्ये महाराष्ट्र सरकारने सुरू केलेला एक कार्यक्रम आहे.

तुम्हाला माहीत आहे का?

- मुंबईकरांच्या आठवणींचा एक भाग म्हणून शेवटची नॉन एसी बस संग्रहालयात ठेवण्यात येणार आहे.

डेक्कन ओडिसी 2.0'

- डेक्कन ओडिसी 2.0' कोकणासह दिल्लीपर्यंत धावेल.
- महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळाने (MTDC) 'डेक्कन ओडिसी 2.0' ची चाचणी घेतली.
- छत्रपती शिवाजी महाराज टर्मिनस ते पनवेल दरम्यान या ट्रेनची चाचणी घेण्यात आली आहे.

डेक्कन ओडिसी बद्दल

- ही देशातील आलिशान गाड्यांपैकी एक आहे.
- पर्यटनाला चालना देण्यासाठी महाराष्ट्र सरकार आणि भारतीय रेल्वे यांच्या संयुक्त विद्यमाने 2005 मध्ये ही पहिल्यांदा सुरू करण्यात आली.
- ही एमटीडीसीद्वारे नियंत्रित केली जाते.
- ही आलिशान ट्रेन महाराष्ट्रातील पर्यटन स्थळांचा समावेश करते आणि प्रवाशांना राज्याच्या समृद्ध सांस्कृतिक वारशाची झलक मिळवून देते.

'लोकमत टाइम्स'ला सुवर्ण पुरस्कार

- 'लोकमत टाइम्स'ला वृत्तपत्र श्रेणीतील 'कारण स्थानिक समस्या अधिक महत्त्वाच्या' या उपक्रमासाठी हा पुरस्कार देण्यात आला.

- 'एशियन कस्टमर एंगेजमेंट फोरम अँड अवॉर्ड्स' (ACEF) च्या अंतर्गत हा कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला आहे.
- हा बहुआयामी उपक्रम गांधी जयंतीच्या दिवशी लोकमत टाइम्सच्या रीलॉन्च आवृत्तीचा भाग बनला आहे.
- "आम्ही कुठेही राहिलो, स्थानिक समस्या आपल्यावर परिणाम करतात आणि आपल्या हृदयाला स्पर्श करतात" हे या उपक्रमाचे ब्रीदवाक्य आहे.

लता मंगेशकर यांच्या नावाने आंतरराष्ट्रीय विद्यापीठ

- विजयसिंहराजे पटवर्धन यांनी विद्यापीठ उभारण्यासाठी द्यायची जागा निश्चित केली आहे.

मुख्य तथ्ये:

- लता मंगेशकर यांच्या नावाने आंतरराष्ट्रीय संगीत विद्यालय स्थापन करण्याचा निर्णय राज्य सरकारने घेतला आहे.
- महाराष्ट्रातील सांगली जिल्ह्यात आंतरराष्ट्रीय विद्यापीठ स्थापन करण्यात येणार आहे.
- गणपती पंचायतीच्या माध्यमातून आवश्यक जागा उपलब्ध करून दिली जाईल.

महाराष्ट्र सरकारने उसाच्या निर्यातीवर बंदी घातल्याने शेतकऱ्यांवर दुष्काळाबरोबरच दुहेरी संकट आले आहे.

- या पावसाळ्यात अपेक्षित पावसाअभावी राज्याच्या साखर पट्ट्यावर परिणाम झाला.
- पावसाअभावी उत्पन्न व उत्पादनावर परिणाम झाला
- या परिस्थितीच्या पार्श्वभूमीवर महाराष्ट्र सरकारने इतर राज्यातील कारखान्यांना ऊस आयात करण्यास बंदी घालणारी अधिसूचना लागू केली.
- सरकारच्या कोणत्याही निर्यात धोरणाचा शेतकऱ्यांच्या मोबदल्यावर परिणाम होणार नाही.

ऊस दराबाबत

- ऊस हे एक उष्णकटिबंधीय पीक आहे जे उष्णकटिबंधीय आणि उपोष्णकटिबंधीय भागात घेतले जाते.
- उसाच्या पिकाला एमएसपीएवजी एफपीआर (वाजवी आणि मोबदला किंमत) दिली जाते.
- ऊस पिकाची किंमत पंतप्रधानांच्या अध्यक्षतेखालील अर्थशास्त्रावरील कॅबिनेट समिती ठरवते.

जागतिक पर्यटन केंद्र, पुणे

- पुणे जिल्ह्यातील मावळ तालुक्यातील कुसवली पठार हे जागतिक पर्यटन केंद्र बनण्याची घोषणा नुकतीच महाराष्ट्राच्या उपमुख्यमंत्र्यांनी केली आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- जागतिक पर्यटन केंद्र (WTC) हे एक शहर किंवा प्रदेश आहे जे आंतरराष्ट्रीय पर्यटकांसाठी एक प्रमुख स्थान आहे.
- डब्ल्यूटीसी सामान्यतः त्यांच्या समृद्ध सांस्कृतिक वारसा, नैसर्गिक आकर्षणे आणि चांगल्या विकसित पायाभूत सुविधांद्वारे वैशिष्ट्यीकृत आहे.
- ते विविध पर्यटन उत्पादने आणि सेवा देतात.
- जागतिक पर्यटन उद्योगात आणि रोजगार निर्मितीमध्ये WTCs महत्त्वाची भूमिका बजावतात.

- ते दरवर्षी लाखो पर्यटकांना आकर्षित करतात आणि अब्जावधी डॉलर्सची कमाई करतात.

यवतमाळमधील नंदादीप फाउंडेशन

- यवतमाळमधील नंदादीप फाउंडेशन मनोरुग्णांसाठी उपचार आणि समुपदेशन आणि स्वयंरोजगार-लघु उद्योग केंद्र असे उपक्रम सुरू करणार आहे !

मुख्य मुद्दे नंदादीप फाउंडेशन बद्दल

- ही एक ना-नफा संस्था आहे जी यवतमाळ, महाराष्ट्रातील बेघर मानसिक आजारी लोकांना मदत करण्यासाठी कार्य करते.
- त्याची स्थापना 2015 मध्ये संदिप आणि नंदिनी शिंदे यांनी केली होती, ज्यांना मानसिक आजाराच्या त्यांच्या स्वतःच्या अनुभवांनी प्रेरित केले होते.
- नंदादीप फाउंडेशन मानसिकदृष्ट्या आजारी असलेल्या लोकांना विविध सेवा पुरवते

तुम्हाला माहीत आहे का?

- हे मानसिक आजारांबद्दल जागरूकता निर्माण करण्यासाठी आणि मानसिक आजारी लोकांच्या सामाजिक समावेशाला प्रोत्साहन देण्यासाठी देखील कार्य करते.

ट्रेलगार्ड एआय तंत्रज्ञान

- भारतातील वाघांच्या अधिवासामध्ये मानव-वन्यजीव संघर्ष वाढत असताना, कृत्रिम बुद्धिमत्ता-आधारित कॅमेरा अलर्ट तंत्रज्ञान विकसित केले गेले आहे.

ट्रेलगार्ड एआय बद्दल

- 'ट्रेलगार्ड एआय', नॅशनल टायगर कन्झर्व्हेशन ऑथॉरिटी ग्लोबल टायगर फोरम, एनजीओ रिझोल्व्ह आणि क्लेमसन विद्यापीठ यांनी विकसित केले आहे.
- ट्रेलगार्ड एआय ही कॅमेरा-आधारित वन्यजीव निरीक्षण प्रणाली आहे जी प्राणी शोधण्यासाठी आणि ओळखण्यासाठी कृत्रिम बुद्धिमत्ता (एआय) वापरते.
- शिकारी आणि इतर धोक्यांपासून वन्यप्राण्यांचे संरक्षण करण्यासाठी रेंजर्स आणि संरक्षकांना मदत करण्यासाठी हे डिझाइन केलेले आहे.

तुम्हाला माहीत आहे का?

- एमएसटीआरआयपी हा वाघांसाठीचा प्रकल्प आहे.

एपीएमसी

- कृषी उत्पन्न बाजार समित्या (APMCs) ही भारतातील राज्य सरकारांनी कृषी उत्पादनांच्या विपणनाचे नियमन करण्यासाठी स्थापन केलेली वैधानिक संस्था आहेत.
- त्यांची स्थापना कृषी उत्पन्न पणन समिती अधिनियम, 1964 अंतर्गत करण्यात आली.
- एपीएमसी शेतकऱ्यांच्या हिताचे रक्षण करून त्यांना त्यांच्या उत्पादनाला वाजवी किंमत मिळतील याची खात्री करून देण्यात महत्त्वाची भूमिका बजावतात.
- ते बाजारपेठेत कृषी उत्पादनांच्या पुरवठ्याचे नियमन करण्यासाठी आणि मध्यस्थांकडून शेतकऱ्यांचे शोषण रोखण्यासाठी मदत करतात.

महाराष्ट्रात स्क्रब टायफसचे रुग्ण आढळले आहेत

- औरंगाबाद, जालना आणि बुलढाणा या तीन जिल्ह्यांमध्ये प्रकरणे नोंदवली गेली आहेत.
- भारतातील अनेक राज्ये या आजाराच्या प्रादुर्भावाशी झुंज देत आहेत,
- महाराष्ट्राच्या सार्वजनिक आरोग्य विभागाने सर्व जिल्ह्यांना पाळत ठेवण्यासाठी सतर्क केले आहे.

स्क्रब टायफस

- स्क्रब टायफस हा माइट्सपासून होणारा रिकेट्सियल रोग आहे जो ओरिएंटिया सुत्सुगामुशी या बॅक्टेरियामुळे होतो.
- हे आशिया, आफ्रिका आणि दक्षिण अमेरिकेतील उष्णकटिबंधीय आणि उपोष्णकटिबंधीय प्रदेशात आढळते.
- स्क्रब टायफस संक्रमित चिगर्स (लार्वा माइट्स) च्या चाव्याव्दारे मानवांमध्ये पसरतो.
- चिगर्स त्वचेला जोडतात आणि रक्त खातात, जीवाणू रक्तप्रवाहात टोचतात.
- बॅक्टेरिया नंतर लिम्फ नोड्समध्ये गुणाकार करतात आणि शरीराच्या इतर भागांमध्ये पसरतात

लक्षणे:

- स्क्रब टायफसची लक्षणे सामान्यतः संक्रमित चिगर चावल्यानंतर 5-14 दिवसांनी विकसित होतात.

लक्षणांमध्ये हे समाविष्ट आहे:

- ❖ ताप
- ❖ डोकेदुखी
- ❖ स्नायू दुखणे
- ❖ पुरळ उठणे

पंतप्रधान आत्मा निर्भर स्वस्थ भारत योजना

- 'पंतप्रधान आत्मनिर्भर स्वस्थ भारत योजना' (PMASBY) योजना 1 फेब्रुवारी, 2021 रोजी जाहीर करण्यात आली, सहा वर्षांमध्ये (आर्थिक वर्ष 25-26 पर्यंत) सुमारे रु.64,180 कोटी खर्च केला गेला.
- हे राष्ट्रीय आरोग्य अभियानाव्यतिरिक्त असेल.

आर्थिक वर्ष 25-26 पर्यंत या योजनेतर्गत मुख्य हस्तक्षेप हे आहेत:

- 10 हाय फोकस राज्यांमध्ये 17,788 ग्रामीण आरोग्य आणि निरोगीपणा केंद्रांसाठी सहाय्य
- सर्व राज्यांमध्ये 11,024 शहरी आरोग्य आणि कल्याण केंद्रे स्थापन करणे.
- सर्व जिल्ह्यांमध्ये एकात्मिक सार्वजनिक आरोग्य प्रयोगशाळा आणि 11 हाय फोकस राज्यांमध्ये 3382 ब्लॉक सार्वजनिक आरोग्य युनिट्सची स्थापना;
- 602 जिल्हे आणि 12 केंद्रीय संस्थांमध्ये क्रिटिकल केअर हॉस्पिटल ब्लॉक्सची स्थापना;
- नॅशनल सेंटर फॉर डिसीज कंट्रोल (NCDC), त्याच्या 5 प्रादेशिक शाखा आणि 20 मेट्रोपॉलिटन हेल्थ सर्व्हिलन्स युनिटचे बळकटीकरण;
- सर्व सार्वजनिक आरोग्य प्रयोगशाळा जोडण्यासाठी एकात्मिक आरोग्य माहिती पोर्टलचा सर्व राज्ये/केंद्रशासित प्रदेशांमध्ये विस्तार;

- 17 नवीन सार्वजनिक आरोग्य युनिट्सचे कार्यान्वित करणे आणि 32 विमानतळ, 11 बंदरे आणि 7 लँड-क्रॉसिंग्स येथे 33 विद्यमान सार्वजनिक आरोग्य युनिट्सचे बळकटीकरण;
- 15 हेल्थ इमर्जन्सी ऑपरेशन सेंटर आणि 2 फिरती रुग्णालये उभारणे; आणि
- वन हेल्थसाठी राष्ट्रीय संस्था, WHO दक्षिण पूर्व आशिया क्षेत्रासाठी एक प्रादेशिक संशोधन व्यासपीठ, 9 जैव-सुरक्षा स्तर III प्रयोगशाळा आणि 4 प्रादेशिक राष्ट्रीय विषाणुशास्त्र संस्थांची स्थापना.

पुणे नागरी मंडळाने सिंहगड किल्ला आणि शिवसृष्टी येथे 'सिग्रेचर वॉक' सुरू करण्याचा निर्णय घेतला.

- नागरीकांना या प्रतिष्ठित स्थळी नेण्यासाठी पुणे नागरी मंडळाने सिंहगड किल्ला आणि शिवसृष्टी येथे 'सिग्रेचर वॉक' सुरू करण्याचा निर्णय घेतला.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- हे नागरी संस्थेच्या हेरिटेज वॉक उपक्रमाला मिळालेल्या सकारात्मक प्रतिसादाच्या पार्श्वभूमीवर आहे.
- शिवसृष्टी हे पुण्यातील ऐतिहासिक थीम पार्क आहे आणि बाबासाहेब पुरंदरे यांनी स्थापन केले आहे.
- शिवसृष्टी ही शिवाजी महाराजांचे जीवन आणि कर्तृत्व यांना समर्पित आहे
- स्वारगेटवरून बसेसची व्यवस्था करणे, या ऐतिहासिक स्थळांना मार्गदर्शन करणे आणि सहभागींना त्यांच्या समृद्ध इतिहासाबद्दल अंतर्दृष्टी प्रदान करणे या सिग्रेचर वॉकचा समावेश असेल.

महाराष्ट्र सरकारने महिला सक्षमीकरण योजना जाहीर केल्याच्या 24 तासांच्या आत रोखून धरली

- "मुख्यमंत्री महिला शक्तीकरण अभियान" ही योजना राज्यात 2 ऑक्टोबर 2023 ते 1 ऑक्टोबर 2024 या कालावधीत राबविण्यात येणार होती, परंतु ती आता महाराष्ट्र सरकारने रोखून धरली आहे.

योजनेबद्दल:

- महाराष्ट्र सरकारचा मुख्यमंत्री महिला सशक्तिकरण अभियान (MMSSA) कार्यक्रम आहे
- या योजनेचा उद्देश महिलांना व्यावसायिक प्रशिक्षण, कौशल्य विकास आणि रोजगाराच्या संधी उपलब्ध करून देऊन त्यांचे सक्षमीकरण करणे आहे.

उद्दिष्ट - महिलांना स्वावलंबी आणि आर्थिकदृष्ट्या स्वावलंबी बनवणे.

1. महिलांची सामाजिक, आर्थिक आणि शैक्षणिक स्थिती वाढवणे.
2. आपत्ती, हिंसा किंवा इतर असुरक्षिततेमुळे प्रभावित झालेल्या महिलांचे समाजाच्या मुख्य प्रवाहात पुनर्वसन करणे

पुणे-मुंबई द्रुतगती मार्गावर बोरघाटावर आणखी दोन बोगदे करण्यात येणार आहेत.

- आठ स्तरांसाठी अडीच हजार कोटींची तरतूद केली आहे
- एक्सप्रेस वेवर वाहनांची संख्या वाढवण्यासाठी आणि भविष्यातील वाढीसाठी आणखी दोन लेन आहेत
- 'मिसिंग लिंक' हा प्रकल्प रस्ते विकास महामंडळाने सुरू केला होता आणि तो अंतिम टप्प्यात असतानाच गतिरोध तोडण्यासाठी आहे.
- हा 12.1 किलोमीटर लांबीचा रस्ता आहे जो मुंबई-पुणे द्रुतगती महामार्गाला यशवंतराव चव्हाण द्रुतगती महामार्गाशी जोडेल,

- ते मुंबई-पुणे द्रुतगती महामार्गाच्या घाट विभागाला बायपास करेल.
- या प्रकल्पामध्ये दोन बोगदे, दोन मार्गिका आणि केबल-स्टेड ब्रिज यांचा समावेश आहे.

राज्यातील सरकारी शाळा आता 5 किंवा 10 वर्षासाठी खाजगी आणि सार्वजनिक क्षेत्रातील दत्तक घेऊ शकतात

- शालेय शिक्षण विभागाने राज्यातील 62,000 हून अधिक सरकारी शाळांना सरकारी शाळा दत्तक घेण्यासाठी राज्य आणि विभागीय स्तरावरील समन्वय समित्यांची स्थापना करून शासन निर्णय जारी केला.

महत्त्वाचे मुद्दे

- शाळा दत्तक योजना ही राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाच्या 'विद्यांजली' उपक्रमाचा एक भाग आहे.
- शाळांची दुरुस्ती, देखभाल आणि रंगरंगोटी करण्यापासून ते आरोग्य, स्वच्छता आणि आधुनिक तंत्रज्ञानाच्या वापरावर लक्ष केंद्रित करून पटसंख्या वाढवण्यापर्यंतचा समावेश दत्तक योजनेत केला जाईल.

विद्यांजली उपक्रम

- देशभरातील सामुदायिक आणि खाजगी क्षेत्राच्या सहभागाद्वारे शाळांना बळकट करणे हे त्याचे उद्दिष्ट आहे.
- कॉर्पोरेट हाऊसेस त्यांच्या कॉर्पोरेट सोशल रिस्पॉन्सिबिलिटी (CSR) निधीद्वारे शाळा दत्तक घेऊ शकतात.

महाराष्ट्रातील रायगड जिल्ह्यातील चिरनेर जंगल सत्याग्रहातील हुतात्म्यांना पोलिसांनी श्रद्धांजली अर्पण केली.

- सरकार या कार्यक्रमाबाबत अनभिज्ञ असल्याने यंदा हा कार्यक्रम साध्या पद्धतीने पार पडला.
- यंदा हा 93 वा स्मृतिदिन होता.

चिरनेर जंगल सत्याग्रह बद्दल

- स्वातंत्र्यपूर्व काळात ही अहिंसक सविनय कायदेभंगाची चळवळ होती.
- हे भारतातील ब्रिटिश वसाहती सरकारच्या विरोधात आयोजित करण्यात आले होते.
- 25 सप्टेंबर 1930 रोजी महाराष्ट्रातील रायगड जिल्ह्यातील चिरनेर गावात घडली.
- हे ब्रिटिश सरकारने लागू केलेल्या वन कायद्यांच्या संख्येच्या प्रतिसादात सुरू करण्यात आले होते ज्याने जळाऊ लाकडासह वन संसाधनांवर स्थानिक लोकांचा प्रवेश प्रतिबंधित केला होता.

तुम्हाला माहीत आहे का?

- केशव महादेव जोशी हे सत्याग्रहाचे आयोजन करणारे स्थानिक नेते होते
- महात्मा गांधी आणि नाग्या कातकरीही सत्याग्रहात सहभागी झाले होते.

24 सप्टेंबर 2023 रोजी स्वच्छ अन्न दिन साजरा केला जातो.

- स्वच्छ अन्न दिनानिमित्त आरोग्य निरीक्षकांनी भुसावळ विभागातील रेल्वे स्थानकांवरील कॅन्टीनची विशेष तपासणी मोहीम राबवली.
- तपासणी मोहीम हा भारतीय रेल्वेद्वारे चालवल्या जाणाऱ्या स्वच्छता पखवाडा कार्यक्रमाचा एक भाग आहे.

तुम्हाला माहीत आहे का?

- स्वच्छता ही सेवा या थीमवर स्वच्छता पखवाडा मोहीम चालवली जाते.

नुकतेच महाराष्ट्राच्या उपमुख्यमंत्र्यांनी माथाडी कायद्यात बदल करण्याची मागणी केली

- माथाडी मेळ्याच्या निमित्ताने त्यांनी माथाडी कामगार कायद्यात आवश्यक असलेल्या बदलाविषयी सांगितले.
- माथाडी उद्योग राज्यात आणण्यासाठी आणि तो टिकवून ठेवण्यासाठी माथाडी कायद्यात बदल आवश्यक आहेत, असे परखड मत त्यांनी व्यक्त केले.

माथाडी कायद्याबद्दल

- महाराष्ट्र माथाडी, हम्माल आणि इतर मॅन्युअल कामगार (रोजगार व कल्याणाचे नियमन) अधिनियम, 1969 हा माथाडी कायदा म्हणूनही ओळखला जातो.
- हे महाराष्ट्रातील विशिष्ट व्यवसायांमध्ये कार्यरत असलेल्या असुरक्षित मॅन्युअल कामगारांच्या रोजगारावर नियंत्रण ठेवते.
- या कामगारांच्या हिताचे रक्षण करणे हे उद्दिष्ट आहे, ज्यांचे अनेकदा शोषण केले जाते आणि त्यांचे मूलभूत हक्क नाकारले जातात.

तुम्हाला माहीत आहे का?

- अण्णासाहेब पाटील यांच्या 95 व्या जयंतीनिमित्त माथाडी मेळ्याच्या आयोजन करण्यात आले होते.

किहीम येथे महान पक्षीशास्त्रज्ञ सलीम अली यांच्या नावाने पक्षी अभ्यास व संशोधन केंद्र उभारण्यात येणार आहे.

- अलिबाग तालुक्यातील किहीम येथे महान पक्षीशास्त्रज्ञ सलीम अली यांच्या नावाने पक्षी अभ्यास व संशोधन केंद्र उभारण्यात येणार आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- पर्यटनाच्या वाढीला चालना देणे हा यामागचा उद्देश आहे.
- लोकांपर्यंत माहिती पोहोचवणे
- रोजगाराच्या संधी उपलब्ध करून देणे
- आतापर्यंत 60 टक्के काम पूर्ण झाले आहे

तुम्हाला माहीत आहे का?

- सलीम अली यांना 'भारताचा पक्षी' म्हणतात.
- ते देशातील अग्रगण्य पक्षीशास्त्रज्ञ आणि पर्यावरणवादी होते.

पेंच व्याघ्र प्रकल्पामध्ये गेको सरडे दिसले

- पेंच व्याघ्र प्रकल्पाच्या चोरबाहुली डोंगर रांगेत गेको सरडा आढळला
- पेंच व्याघ्र प्रकल्प (PTR), महाराष्ट्रातील या सरपटणाऱ्या प्रजातीचा हा पहिला रिकॉर्ड आहे.

गेको सरडे बद्दल

- सरड्याला गिरीज गेकोएला (सिर्टोडॅक्टिलस वरदगिरी) असे म्हणतात.
- ही गेकोनिडे कुटुंबातील गेकोची एक प्रजाती आहे.
- हे निशाचर, कीटकभक्षी आणि स्थलीय आहे.
- हे भारतासाठी स्थानिक आहे आणि पश्चिम आणि मध्य भारत, महाराष्ट्र, गुजरात आणि मध्य प्रदेशात आढळते.
- 2016 मध्ये पहिल्यांदा गेकोचा शोध लागला होता.

महाराष्ट्रामध्ये पहिले संगीत गुरुकुल स्थापन होणार

- भारतरत्न लता मंगेशकर यांच्या नावाने राज्यातील पहिले संगीत गुरुकुल सुरू होणार आहे
- मुंबईजवळील मीरा-भाईंदरमध्ये ते बांधण्यात येणार आहे
- या संगीत गुरुकुलाची इमारतही संगीत क्षेत्राला साजेशा पद्धतीने तयार करण्यात येणार आहे.
- संगीत शिक्षणाचा तीन वर्षांचा अभ्यासक्रम येथे शिकवला जाणार आहे.
- मीरा भाईंदरमध्येच संगीताची पदवी मिळावी यासाठी मुख्यमंत्र्यांना निवेदन देण्यात आले आहे.

चिपळूण येथील गोविंदराव निकम कॉलेज ऑफ फार्मसी येथे वर्ल्ड फार्मासिस्ट डे साजरा करण्यात आला

- हेल्थकेअर सिस्टीममध्ये फार्मास्युटिकल उत्पादकांची महत्त्वाची भूमिका ओळखते आणि त्याचे कौतुक करते.
- या वर्षाची थीम मजबूत आणि लवचिक आरोग्य सेवा प्रणालींना समर्थन देण्यासाठी फार्मासिस्ट बजावत असलेल्या महत्त्वपूर्ण भूमिकेवर प्रकाश टाकते.

तुम्हाला माहीत आहे का?

- वर्ल्ड फार्मासिस्ट डे 2023 ची थीम "फार्मसी स्ट्रॅथनिंग हेल्थ सिस्टम" आहे.

पुण्यातील शास्त्रज्ञांनी औषधी गुणधर्म असलेल्या अद्वितीय वनस्पतीची प्रजाती शोधून काढली आहे.

- हे अरुणाचलच्या कुरुंग कुमे जिल्ह्यातील जंगलात आढळते.
- या प्रजातीचे नाव 'स्माइलॅक्स टर्बन' आहे.
- आधारकर संशोधन संस्थेच्या (एआरआय) वनस्पती शास्त्रज्ञांनी 'स्मिलॅक्स पगडी' प्रजातीचा पुन्हा शोध लावला आहे.
- स्माइलॅक्स टर्बन ही स्माइलॅक्स वंशातील फुलांची वनस्पती आहे.
- ते एक झुडूप आहे
- हे भारतातील पूर्व हिमालय आणि आसाममधील आहे.
- हे पारंपारिक आयुर्वेदिक औषधांमध्ये त्वचेचे रोग, संधिवात आणि संधिवात यासह विविध आजारांवर उपचार करण्यासाठी वापरले जाते.

स्तनपान आणि पोषण कार्यक्रम

- बालकामधील कुपोषण कमी करण्यासाठी नाशिकच्या जिल्हा अधिकाऱ्यांनी पोषण कार्यक्रम राबविण्याचा निर्णय घेतला.

मुख्य तथ्ये

- जिल्ह्यात सुमारे 2597 कुपोषित बालके आहेत.
- शून्य ते पाच वयोगटातील 423 मुले गंभीर श्रेणीतील आहेत.

कार्यक्रमाबद्दल

- आयआयटी मुंबईच्या सहकार्याने आयोजित करण्यात येणार आहे
- कार्यक्रमांतर्गत 59 मार्गदर्शक आणि 30 सूत्रधारांची निवड करण्यात आली आहे
- निवडक मार्गदर्शकांमार्फत सर्व आरोग्य विभागातील अधिकारी व कर्मचाऱ्यांना प्रशिक्षण देण्यात येणार आहे
- कुपोषण मुक्तीसाठी स्तनपान, पोषण फोकस, आरोग्य सेवा कर्मचारी प्रशिक्षण यासाठी 89 लोकांची निवड करण्यात आली आहे.

तुम्हाला माहित आहे का?

- या कार्यक्रमासाठी आर्टिफिशियल इंटेलिजन्सच्या मदतीने खास अॅप तयार करण्यात आले आहे.

पेट्रोलिंग बोटींमध्ये हाय-टेक यंत्रणा

- महाराष्ट्रातील पेंच व्याघ्र प्रकल्पाने (PTR) पाण्याखालील देखरेख आणि शोध प्रणालीचा अवलंब करण्याचा निर्णय घेतला आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- तोतलाडोह धरणाच्या जलाशयातील बेकायदेशीर मासेमारीला आळा घालण्याच्या दृष्टीने हा निर्णय होता.
- तोतलाडोह, ज्याला मेघदूत जलाशय देखील म्हणतात
- हा पेंच व्याघ्र प्रकल्पाचा भाग आहे.
- वन्यजीव संरक्षण कायदा (WPA), 1972 नुसार सुप्रीम कोर्टाने राखीव क्षेत्रात मासेमारीवर बंदी घालण्याचा आदेश दिला.

प्रणाली बद्दल

- हे अंडरवॉटर सर्व्हिलिअन्स युनिट आणि हाय-रिझोल्यूशन डिस्लेसह जोडलेले कॅमेरे यांचे संयोजन आहे.
- याचा उपयोग मच्छिमारांच्या बोटी शोधून ते जप्त करण्यासाठी केला जाणार आहे.

तुम्हाला माहित आहे का?

- सोनार 600 फूट अंतरापर्यंतच्या वस्तू शोधू शकतो आणि फॉरवर्ड, डाउन आणि साइड स्कॅनिंग या तीन मोडमध्ये काम करतो.

शबरी घरकुल योजनेचा लाभ गरजू आदिवासींना तातडीने मिळावा यासाठी इगतपुरी येथे आंदोलन

- शबरी घरकुल योजनेचा लाभ गरजू आदिवासींना तातडीने मिळावा या मागणीसाठी नाशिक जिल्ह्यातील इगतपुरी येथे आंदोलन करण्यात आले.

योजनेबद्दल:

- शबरी आदिवासी घरकुल योजना ही महाराष्ट्रातील एक सरकारी योजना आहे.
- ही योजना 1998 मध्ये लॉच झाली होती
- शबरी आदिवासी विकास महामंडळ लिमिटेडद्वारे ही योजना राबविण्यात आले.
- ही एक आर्थिक सहाय्य योजना आहे
- नवीन कायमस्वरूपी घरे बांधण्यासाठी अनुसूचित जमाती (एसटी) कुटुंबांना दिलेली ही मदत आहे.

ओबीसी वर्गासाठी मोदी आवास योजनेतर्गत राज्य सरकारने 12000 कोटी रुपयांची घोषणा केली.

- ही योजना ओबीसी कल्याण विभागाने ओबीसीसाठी तयार केली होती
- इतर मागासवर्गीयांसह विशेष मागास वर्ग (SBC) साठी देखील ते लागू केले जाणार आहे.
- ओबीसी प्रवर्गातील ग्रामीण भागात हक्काची घरे उपलब्ध करून देणे हे त्याचे उद्दिष्ट आहे.
- या योजनेतर्गत 3 वर्षात 10 लाख घरे बांधण्यात येणार आहेत

मुख्यमंत्री कृषी आणि अन्न प्रक्रिया योजनेला पाच वर्षासाठी मुदतवाढ देण्यात येत आहे.

- ही योजना आगामी आर्थिक वर्ष 2026-27 अखेरपर्यंत सुरू राहणार आहे.
- विविध प्रकारच्या कृषी प्रकल्पांसाठी सुमारे 645 कोटी रुपयांच्या 148 प्रकल्पांना मंजूरी देण्यात आली.

योजनेबद्दल:

- ही योजना 2017 मध्ये सुरू करण्यात आली होती
- या योजनेची अंमलबजावणी राज्याच्या कृषी विभागाकडून केली जाते.
- ते अन्न प्रक्रिया मंत्रालयाच्या अखत्यारीत आहे
- पात्र उद्योजकांना एकूण प्रकल्प खर्चाच्या 30% पर्यंत सबसिडी मिळू शकते.
- दुसरा पर्याय म्हणजे फूड प्रोसेसिंग युनिट्स उभारण्यासाठी जास्तीत जास्त 50 लाख रुपये मिळतात

विशेष मतदार नोंदणी अभियान, पुणे

- पुणे जिल्ह्यातील आदिवासींमध्ये नोंदणीसाठी जनजागृती करण्यासाठी विशेष मतदार नोंदणी मोहीम राबविण्यात येणार आहे.

मुख्य तथ्ये

- अधिकाधिक मतदार नोंदणी करण्यासाठी जिल्हा प्रशासनातर्फे विशेष मतदार नोंदणी मोहीम राबविण्यात येणार आहे.
- जिल्ह्यातील भटक्या जाती व विमुक्त जमातींमधील मतदारांची टक्केवारी वाढवण्यासाठी विशेष मोहीम राबविली जात आहे.
- ही मोहीम केंद्र सरकारच्या मतदार नोंदणी मोहिमेशी सुसंगत आहे.
- मोहीम दरवर्षी आयोजित केली जाते.

तुम्हाला माहित आहे का?

- केंद्रीय निवडणूक आयोगाने लोकप्रतिनिधी कायदा, 1950 मध्ये सुधारणा करून मोहीम राबवली आहे

आयटी कायदा दुरुस्ती नियम, 2023

- अलीकडेच मुंबई उच्च न्यायालयाने आयटी नियम 2021 मधील सुधारणांतर्गत काही तरतुदींबद्दल चिंता व्यक्त केली आहे कारण सुधारित नियम 2023 विरुद्ध अनेक याचिका दाखल झाल्या आहेत.

मुख्य तथ्ये:

- सुधारित नियम 2023 अंतर्गत स्थापन केलेल्या तथ्य-तपासणी युनिटविरुद्ध अपील करता येणार नाही.

सुधारित नियम 2023 बद्दल.

- कोणतेही प्लॅटफॉर्म हानीकारक अप्रमाणित ऑनलाइन गेम आणि त्यांच्या जाहिरातींना परवानगी देऊ शकत नाही.

- तथ्य-तपासणी युनिटने पुष्टी केल्यानुसार कोणत्याही प्लॅटफॉर्मने भारत सरकारबद्दल चुकीची माहिती शेअर करू नये.
- प्लॅटफॉर्मने हे सुनिश्चित केले पाहिजे की ऑनलाइन गेममध्ये कोणतेही जुगार किंवा सट्टेबाजीचे घटक समाविष्ट नाहीत.
- ऑनलाइन मध्यस्थांनी केंद्र सरकारशी संबंधित सामग्री होस्ट करू नये यासाठी "वाजवी प्रयत्न" केले पाहिजेत ज्याला IT मंत्रालयाद्वारे सूचित केले जाऊ शकते अशा "तथ्य तपासणी युनिट" द्वारे "बनावट किंवा दिशाभूल करणारा" म्हणून ओळखला जातो.

या खरीप हंगामातील सोयाबीन पिकावर 'यलो मोझॅक विषाणू'चा प्रादुर्भाव होतो.

- विषाणूचा प्रादुर्भाव सोयाबीन पिकावर केवळ विदर्भातच नाही तर तेलंगणा आणि मध्य प्रदेशातील काही भागांमध्ये झाला आहे.
- कृषी तज्ज्ञांच्या मते, वातावरणातील उष्ण व दमट वातावरणामुळे किडीचा प्रादुर्भाव होतो.
- शेतकऱ्यांच्या मते, कृषी विभागामार्फत वितरीत केलेल्या "संगम फुले" जातीच्या सोयाबीन किडीच्या हल्ल्याला प्रतिकार करू शकतात.

मोझॅक विषाणू बद्दल

- याला मुंगबीन विषाणू म्हणतात.
- हा एक वनस्पतीजन्य रोगजनक विषाणू आहे.
- शेंगा पिकांना लागणाऱ्या विविध विषाणूजन्य रोगांपैकी हा एक आहे.
- यामुळे पिके पिवळी पडतात आणि वाढत्या हंगामात पिक सुकते
- मोझॅक विषाणू (YMV) पांढऱ्या माशींद्वारे प्रसारित होतो, जे लहान, उडणारे कीटक असतात.

तुम्हाला माहीत आहे का?

- YMV मधील उत्पन्नाचे नुकसान 90% इतके जास्त असू शकते.

बातमीतील व्यक्ती: डॉ. दिलीप पांढरपट्टे

- अलीकडेच दिलीप ज्ञानेश्वर पांढरपट्टे यांच्याकडे महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या अध्यक्षपदाचा अतिरिक्त कार्यभार सोपविला आहे.

मुख्य तथ्ये

- स्थायी अध्यक्षपदाचा कार्यकाळ सप्टेंबरच्या मध्यात पूर्ण झाल्याने त्यांच्याकडे पदभार सोपवण्यात आला होता.
- स्थायी सदस्याची नियुक्ती राज्यपाल करत नाही तोपर्यंत ते या पदावर राहतील.

दिलीप पांढरपट्टे यांच्याबद्दल

- डॉ. पांढरपट्टे हे 1987 च्या राज्य सेवेतील बॅचचे अधिकारी आहेत.

सांगली रेल्वे स्थानक स्वच्छतेत अव्वल आहे

- रेल्वेच्या 'मेरा स्टेशन मेरा अभिमान 2023' अंतर्गत सांगलीला सर्वात स्वच्छ आणि सुंदर स्थानक म्हणून घोषित करण्यात आले.
- सातारा जिल्ह्यातील वाठार स्थानकाने लघु स्थानक प्रकारात पुरस्कार पटकावला
- सांगली रेल्वे स्थानकाने अनेकवेळा हा पुरस्कार पटकावला आहे

तुम्हाला माहीत आहे का?

- मेरा स्टेशन मेरा अभिमान ही 2017 मध्ये भारतीय रेल्वेने सुरू केलेली मोहीम आहे
- रेल्वे स्थानकांवर स्वच्छता आणि प्रवाशांचे समाधान वाढवणे हा यामागचा हेतू आहे.
- रेल्वे स्थानके अधिक वापरकर्ता-अनुकूल आणि प्रवाशांसाठी स्वागतार्ह बनवण्याचाही या मोहिमेचा उद्देश आहे,

मराठी

TEST SERIES
MARATHI & ENGLISH

MAHARASHTRA MUNICIPAL CORPORATION BHARTI 2023
बृहन्मुंबई, पनवेल, नाशिक, नागपूर, मालेगाव, इत्यादी महानगरपालिका भरतीसाठी

10 Full Length Tests

मराठी भाषा

व्याकरण
शब्दसंग्रह
उत्तरे, कविता
आणि इतर विविध घटक

MPSC राज्यसेवा, MPSC गट ब, MPSC गट क, शालाठी, पोलीस भरती आणि महाराष्ट्रातील इतर स्पर्धा परीक्षांसाठी उपयुक्त

Adda247

Maharashtra ka mahapack

Live classes, Test series
Recorded videos, E-books

MPSC (राज्यसेवा) MPSC (संयुक्त) महाराष्ट्र पोलीस तलाठी, वनरक्षक, कृषी विभाग महानगर पालिका नगर परिषद, जिल्हा परिषद, SSC & ALL OTHER STATE EXAM